

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 12.12.2022
C(2022) 9343 final

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice o državni pomoči za širokopasovna omrežja

KAZALO

1.	UVOD	3
2.	PODROČJE UPORABE, OPREDELITVE POJMOV, VRSTE ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ	5
2.1	Področje uporabe	5
2.2	Opredelitve pojmov	6
2.3	Vrste širokopasovnih omrežij	8
2.3.1	Fiksna ultrahitra dostopovna omrežja	8
2.3.2	Mobilna dostopovna omrežja	9
2.3.3	Zaledna omrežja	10
3.	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 106(2) POGODBE	10
4.	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3), TOČKA (C), POGODBE	12
5.	POMOČ ZA POSTAVITEV ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ	13
5.1	Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti	13
5.1.1	Omrežja kot spodbujevalci gospodarskih dejavnosti	13
5.1.2	Spodbujevalni učinek	13
5.1.3	Skladnost z drugimi določbami prava Unije	14
5.2	Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno vplivati na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi	14
5.2.1	Pozitivni učinki pomoči	14
5.2.2	Potreba po državnem posredovanju	15
5.2.3	Ustreznost pomoči kot instrumenta politike	24
5.2.4	Sorazmernost pomoči	27
5.2.5	Preglednost in spremljanje pomoči ter poročanje o njej	37
5.3	Negativni učinki na konkurenco in trgovino	38
5.4	Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino	38
6.	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI UKREPOV ZA SPODBUJANJE UPORABE	39
6.1	Socialni kuponi	40
6.2	Kuponi za povezljivost	41
6.2.1	Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti	41
6.2.2	Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno vplivati na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi	41
7.	PREGLEDNOST, POROČANJE, SPREMLJANJE	43
7.1	Preglednost	43
7.2	Poročanje	44
7.3	Spremljanje	44
8.	NAČRT NAKNADNEGA OCENJEVANJA	44

9.	KONČNE DOLOČBE	45
----	----------------------	----

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice o državni pomoči za širokopasovna omrežja

1. UVOD

1. Povezljivost je pomemben gradnik digitalne preobrazbe. Je strateškega pomena za rast in inovacije v vseh gospodarskih panogah Unije ter za socialno in teritorialno kohezijo.
2. Unija je ambiciozne cilje v zvezi s povezljivostjo navedla v Sporočilu o gigabitni družbi¹, Sporočilu Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope² in Sporočilu o digitalnem kompasu³ ter v predlogu sklepa Evropskega Parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa politike „Pot v digitalno desetletje“ do leta 2030⁴ (v nadaljnjem besedilu: predlog Sklepa o vzpostavitvi programa politike Pot v digitalno desetletje).
3. Komisija je v Sporočilu o gigabitni družbi navedla naslednje cilje v zvezi s povezljivostjo za leto 2025: (a) vsa evropska gospodinjstva, podeželska ali mestna, bi morala imeti internetno povezljivost s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s, ki se lahko nadgradi na 1 Gb/s; (b) glavnim spodbujevalcem socialno-ekonomskega razvoja, kot so digitalno intenzivna podjetja, šole, bolnišnice in javna uprava, bi bilo treba zagotoviti hitrost prenosa in nalaganja najmanj 1 Gb/s ter (c) vsa mestna območja in glavne prometne poti bi morali imeti neprekinjeno pokritost z omrežji 5G⁵.
4. V Sporočilu Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope je pojasnjeno, da izraz „100 Mb/s, ki se lahko nadgradi v gigabitno hitrost“, izraža pričakovanje Komisije, da bodo proti koncu desetletja gospodinjstva sčasoma vedno bolj potrebovala 1 Gb/s⁶.
5. V sporočilu o digitalnem kompasu je kot cilj v zvezi s povezljivostjo navedeno, da bo do leta 2030 vsem gospodinjstvom v Uniji zagotovljena pokritost z gigabitnim omrežjem⁷, vsa poseljena območja pa bodo pokrita z omrežjem 5G⁸. V predlogu Sklepa o vzpostavitvi programa politike Pot v digitalno desetletje je poudarjeno, da se „[d]ružbene potrebe po pasovni širini nalaganja in prenosa [...] stalno povečujejo. Do

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 14. septembra 2016 – Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti (COM(2016) 587 final).

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 19. februarja 2020 – Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope (COM(2020) 67 final).

³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 9. marca 2021 – Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje (COM(2021) 118 final).

⁴ Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa politike „Pot v digitalno desetletje“ do leta 2030 (COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD)).

⁵ Oddelek 3 sporočila o gigabitni družbi.

⁶ Opomba 3 sporočila o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope.

⁷ Na sedanji stopnji razvoja lahko optika do doma (fibre to the home), optika do zgradbe (fibre to the building) in zmožljiva kabelska omrežja (vsaj omrežje DOCSIS 3.1) zagotovijo hitrosti prenosa 1 Gb/s.

⁸ Oddelek 3.2 sporočila o digitalnem kompasu.

leta 2030 bi morala biti omrežja z gigabitno hitrostjo pod dostopnimi pogoji na voljo za vse, ki potrebujejo ali si želijo tako zmogljivost⁹.

6. Za doseganje ciljev Unije za leti 2025 in 2030 so potrebne zadostne naložbe. Te naložbe zagotavljajo predvsem zasebni investitorji, po potrebi pa se lahko dopolnijo z javnimi sredstvi v skladu s pravili o državni pomoči.
7. Med pandemijo COVID-19 je postala očitna pomembnost zmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij za ljudi, podjetja in javne ustanove. Komisija je 27. maja 2020 predstavila predlog obsežnega načrta okrevanja za ublažitev ekonomskih in socialnih posledic pandemije, tj. NextGenerationEU¹⁰. Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF), vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹, je del tega načrta. Ena od ključnih prednostnih nalog mehanizma za okrevanje in odpornost je podpreti digitalni prehod, in sicer z ukrepi za povezljivost, namenjenimi zlasti premostitvi digitalne ločnice med mestnimi in podeželskimi območji ter obravnavanju nedelovanja trga v zvezi s postavitvijo zmogljivih omrežij. V skladu z Uredbo (EU) 2021/241 mora vsaka država članica najmanj 20 % dodeljenih sredstev nameniti ukrepom za spodbujanje digitalnega prehoda.
8. Poleg tega lahko elektronska komunikacijska omrežja prispevajo k doseganju ciljev glede trajnosti. Cilja Unije o podnebni nevtralnosti do leta 2050, kot je določen v sporočilu o evropskem zelenem dogovoru¹² in Uredbi (EU) 2021/1119 Evropskega Parlamenta in Sveta¹³, ni mogoče doseči brez temeljne digitalne preobrazbe družbe. Ena od pomembnih komponent digitalne preobrazbe Unije je razvoj varovanih in zmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki pomembno prispevajo h glavnim okoljskim ciljem Unije. Hkrati bodo morala elektronska komunikacijska omrežja postati bolj trajnostna, energijsko učinkovita in gospodarna z viri.
9. Sektor elektronskih komunikacij je bil temeljito liberaliziran in zdaj zanj veljajo sektorski predpisi. Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega Parlamenta in Sveta¹⁴ določa regulativni okvir za elektronske komunikacije.
10. Politika konkurence, zlasti pravila o državni pomoči, ima pomembno vlogo pri doseganju ciljev digitalne strategije in razvoju usklajene naložbene strategije za povezljivost. Namen nadzora državne pomoči na področju širokopasovnih omrežij je torej zagotoviti, da bosta z državno pomočjo doseženi višji stopnji pokritosti s

⁹ Uvodna izjava 7 predloga Sklepa o vzpostavitvi programa politike Pot v digitalno desetletje.

¹⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 27. maja 2020 – Čas za Evropo: obnova in priprava za naslednjo generacijo (COM(2020) 456 final).

¹¹ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17). Glej tudi Uredbo Sveta (EU) 2020/2094 z dne 14. decembra 2020 o vzpostavitvi Instrumenta Evropske unije za okrevanje v podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19 (UL L 433I, 22.12.2020, str. 23).

¹² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 11. decembra 2019 – Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

¹³ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

¹⁴ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L 321, 17.12.2018, str. 36).

širokopasovnimi omrežji in njihove uporabe, kot bi bili doseženi brez poseganja države, obenem pa podpirati kakovostnejše in cenovno dostopnejše storitve ter naložbe, ki krepijo konkurenčnost. Vsako državno posredovanje bi moralo v največji možni meri omejiti tveganje izrinjanja zasebnih naložb, spreminjanja spodbud za komercialne naložbe in izkrivljanja konkurence, ki bi bilo v nasprotju s skupnimi interesi.

11. Komisija je leta 2020 začela ocenjevati smernice za širokopasovna omrežja iz leta 2013¹⁵, da bi ugotovila, ali še vedno ustrezajo namenu. Čeprav so bila pravila glede na rezultate¹⁶ načeloma učinkovita, so bile potrebne ciljne prilagoditve, ki odražajo nedavni razvoj trga in tehnologije ter upoštevajo spremembe zakonodaje in trenutne prednostne naloge¹⁷.

2. PODROČJE UPORABE, OPREDELITVE POJMOV, VRSTE ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ

2.1 Področje uporabe

12. Za preprečitev, da bi državna pomoč neupravičeno izkrivljala ali bi lahko izkrivljala konkurenco na notranjem trgu in znatno vplivala na trgovino med državami članicami, člen 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba) določa načelo, da je državna pomoč prepovedana. Vendar je v določenih primerih taka pomoč lahko združljiva z notranjim trgom na podlagi člena 107(2) in (3) Pogodbe.
13. Države članice morajo prigrasiti vse načrte za dodelitev državne pomoči v skladu s členom 108(3) Pogodbe, razen če se pomoč nanaša na eno od kategorij, izvzetih iz obveznosti prigrasitve v skladu s členom 109 Pogodbe¹⁸.
14. Te smernice zagotavljajo navodila v zvezi s tem, kako bo Komisija na podlagi člena 106(2), člena 107(2), točka (a), in člena 107(3), točka (c), Pogodbe ocenila združljivost državne pomoči za postavitev in uporabo fiksnih in mobilnih širokopasovnih omrežij in storitev.
15. Državna posredovanja, ki ne izpolnjujejo enega od pogojev iz člena 107(1) Pogodbe, ne pomenijo državne pomoči. Zato se zanje ne uporablja ocena združljivosti iz teh smernic.
16. Natančneje, finančna sredstva Unije, ki jih centralno upravljajo institucije, agencije, skupna podjetja ali drugi organi Unije in ki niso pod neposrednim ali posrednim nadzorom držav članic¹⁹, ne pomenijo državne pomoči.

¹⁵ Sporočilo Komisije z dne 26. januarja 2013 – Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (v nadaljnjem besedilu: smernice za širokopasovna omrežja iz leta 2013) (UL C 25, 26.1.2013).

¹⁶ Glej delovni dokument služb Komisije o rezultatih ocene z dne 7. julija 2021 (SWD(2021) 195 final).

¹⁷ Glej delovni dokument služb Komisije – Povzetek ocene pravil o državni pomoči za vzpostavljjanje širokopasovne infrastrukture z dne 7. julija 2021 (SWD(2021) 194 final).

¹⁸ Na primer Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014, str. 1).

¹⁹ Na primer sredstva, zagotovljena z Uredbo (EU) 2021/1153 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1316/2013 in (EU) št. 283/2014 (UL L 249, 14.7.2021, str. 38).

17. Pomoč za postavitve in uporabo širokopasovnih omrežij in storitev se ne sme dodeliti podjetjem v težavah, kot so opredeljena v smernicah Komisije o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah²⁰.
18. Komisija bo pri oceni pomoči za podjetje, ki je naslovnik neporavnane naloge za vračilo na podlagi predhodnega sklepa Komisije, s katerim je bila pomoč razglašena za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgov, upoštevala znesek pomoči, ki ga je še treba vrniti²¹.

2.2 Opredelitve pojmov

19. V teh smernicah se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- (a) „širokopasovno omrežje“ pomeni elektronsko komunikacijsko omrežje, kot je opredeljeno v členu 2, točka (1), Direktive (EU) 2018/1972 in ki zagotavlja širokopasovne elektronske komunikacijske storitve (v nadaljnjem besedilu: širokopasovne storitve);
 - (b) „dostopovno omrežje“ pomeni segment širokopasovnega omrežja, ki povezuje zaledno omrežje in prostore ali naprave končnih uporabnikov;
 - (c) „fiksno dostopovno omrežje“ pomeni širokopasovno omrežje, ki na fiksni lokaciji končnim uporabnikom zagotavlja storitve prenosa podatkov, pri čemer uporablja različne tehnologije, vključno s kablom, digitalnim naročniškim vodom (DSL), optičnimi vlakni in brezžično tehnologijo;
 - (d) „fiksno ultrahitro dostopovno omrežje“ pomeni fiksno dostopovno omrežje, ki zagotavlja širokopasovne storitve s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s (v nadaljnjem besedilu: fiksne ultrahitre širokopasovne storitve);
 - (e) „mobilno dostopovno omrežje“ pomeni brezžično širokopasovno omrežje, ki končnim uporabnikom zagotavlja povezljivost na kateri koli lokaciji na območju, ki ga pokriva omrežje, pri tem pa uporablja enega ali več standardov o tehnologijah za mednarodne mobilne telekomunikacije (IMT);
 - (f) „zaledno omrežje“ pomeni del omrežja, ki povezuje dostopovno omrežje in hrbtenično omrežje. Je tisti del omrežja, na katerem se zbira promet vseh končnih uporabnikov.;
 - (g) „hrbtenično omrežje“ pomeni jedrno omrežje, ki povezuje zaledna omrežja na različnih geografskih območjih ali regijah;
 - (h) „aktivno omrežje“ pomeni širokopasovno omrežje z aktivnimi (npr. transponderji, usmerjevalniki in stikala, aktivne antene) in pasivnimi komponentami (npr. vodi, drogovi, temna optična vlakna, priključne omarice in vstopni jaški);

²⁰ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah, oddelek 2.2 (UL C 249, 31.7.2014, str. 1).

²¹ Glej sodbo Sodišča z dne 13. septembra 1995, TWD/Komisija, združeni zadevi T-244/93 in T-486/93, EU:T:1995:160, točka 56. Glej tudi Sporočilo Komisije – Obvestilo Komisije o vračilu nezakonite in nezdružljive državne pomoči (UL C 247, 23.7.2019, str. 1).

- (i) „infrastruktura“ pomeni širokopasovno omrežje brez kakršnih koli aktivnih komponent, ki običajno vključuje fizično infrastrukturo, kot je opredeljena v členu 2, drugi odstavek, točka (2), Direktive 2014/61/EU Evropskega Parlamenta in Sveta²², in kable (tudi temna optična vlakna in bakrene kable);
- (j) „največja obremenjenost“ pomeni del dneva, ki po navadi traja eno uro in v katerem je omrežje običajno najbolj obremenjeno;
- (k) „razmere največje obremenjenosti“ pomenijo razmere, v katerih naj bi omrežje delovalo med največjo obremenjenostjo;
- (l) „prostori s priključkom“ pomenijo prostore končnih uporabnikov, v katerih lahko operater na zahtevo končnih uporabnikov in v štirih tednih od datuma zahtevka zagotovi širokopasovne storitve (ne glede na to, ali so zadevni prostori že povezani z omrežjem ali ne). Cena, ki jo operater zaračuna za zagotavljanje širokopasovnih storitev v prostorih končnih uporabnikov v tem primeru ne sme biti višja od običajnih priključnin. To pomeni, da ne sme vključevati nobenih dodatnih ali izrednih stroškov glede na običajno poslovno prakso in ne sme v nobenem primeru presegati običajne cene v zadevni državi članici. To ceno mora določiti pristojni nacionalni organ;
- (m) „ustrezen časovni okvir“ pomeni časovni okvir, ki se uporablja za preverjanje načrtovanih zasebnih naložb in sovпада s časovnim okvirjem, ki je po oceni države članice potreben za postavitve načrtovanega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, ki se začne z objavo javnega posvetovanja o načrtovanem državnem posredovanju in traja do začetka delovanja omrežja, torej do začetka zagotavljanja veleprodajnih ali maloprodajnih storitev na omrežju, financiranem z državnimi sredstvi. Ustrezen časovni okvir, ki se upošteva, ne sme biti krajši od dveh let;
- (n) „čezmerna širitev“ pomeni postavitve omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, poleg enega ali več obstoječih omrežij na določenem območju;
- (o) „izrinjanje zasebnih vlagateljev“ pomeni gospodarski učinek državnega posredovanja, ki ne spodbuja zasebnih naložb, jih preprečuje, zmanjšuje ali celo izrinja. Tako je lahko na primer, če se zasebnim vlagateljem zaradi dodelitve državne pomoči drugi naložbi zmanjšuje donosnost predhodne ali načrtovane naložbe, zaradi česar se lahko odločijo, da bodo zmanjšali, prekinili ali spremenili svojo naložbo, da se bodo povsem umaknili s trga ali da ne bodo vstopili na nov trg ali geografsko območje;
- (p) „velika sprememba“ pomeni znatno izboljšanje, ki ga dosežejo omrežja, financirana z državnimi sredstvi, pri čemer prinaša znatne nove naložbe v širokopasovna omrežja in znatne nove zmogljivosti na trg v smislu razpoložljivosti širokopasovnih storitev, zmogljivosti, hitrosti ali drugih zadevnih značilnosti omrežja in konkurence;

²²

Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL L 155, 23.5.2014, str. 1).

- (q) „digitalna ločnica“ pomeni vrzel med območji ali regijami z dostopom do ustreznih širokopasovnih storitev in območji ali regijami brez takega dostopa.

2.3 Vrste širokopasovnih omrežij

20. Za namene ocene državnih pomoči se v teh smernicah razlikuje med fiksnimi ultrahitrimi dostopovnimi omrežji, mobilnimi dostopovnimi omrežji in zalednimi omrežji, kot so podrobneje opisana v oddelkih 2.3.1, 2.3.2 in 2.3.3. Izraza „fiksna ultrahitra dostopovna omrežja“ in „mobilna dostopovna omrežja“ se uporabljata kot sopomenki izrazov „fiksna omrežja“ oziroma „mobilna omrežja“. Vse hitrosti, navedene v teh smernicah, so predvidene za razmere največje obremenjenosti.

2.3.1 Fiksna ultrahitra dostopovna omrežja

21. Na sedanji stopnji tehnološkega razvoja obstajajo različne vrste fiksnih ultrahitrih dostopovnih omrežij, ki vključujejo: (a) optična omrežja (FTTx)²³ in (b) napredna nadgrajena kabelska omrežja, ki uporabljajo vsaj standard DOCSIS 3.0²⁴. Fiksne ultrahitne širokopasovne storitve lahko zagotovijo tudi brezžična omrežja, kot so nekatera fiksna brezžična dostopovna omrežja²⁵ in satelitska omrežja²⁶.

²³ FTTx se nanaša na različne vrste omrežij, vključno z optiko do zgradbe (FTTB), optiko do doma (FTTH), optiko do prostorov (FTTP) in optiko do omarice (FTTC). Vendar lahko omrežja FTTC zagotavljajo fiksne ultrahitne storitve le, če prek zank določene dolžine uporabljajo tehnologijo vektorizacije (tehnologija, ki povečuje zmogljivost VDSL (digitalni naročniški vod zelo visoke hitrosti)).

²⁴ DOCSIS je kratica za „data over cable service interface specifications“ (specifikacije vmesnika za storitve podatkovnega kabla). Je svetovno priznan telekomunikacijski standard, na podlagi katerega se razvijajo in zagotavljajo generacije specifikacij (DOCSIS 1.0, DOCSIS 1.1, DOCSIS 2.0, DOCSIS 3.0, DOCSIS 3.1 itd.). V trenutnih razmerah na trgu so bile razvite specifikacije za DOCSIS 4.0.

²⁵ Na primer fiksna brezžična dostopovna omrežja, ki temeljijo na tehnologiji 5G, potencialno pa tudi druge brezžične tehnologije, ki vključujejo fiksne radijske rešitve, predvsem naslednja generacija Wi-Fi (Wi-Fi6).

²⁶ Rešitve na podlagi satelitske tehnologije se trenutno v nekaterih primerih uporabljajo na oddaljenih ali izoliranih območjih, ko lahko zagotovijo ustrezno raven fiksnih širokopasovnih storitev. Pričakuje se, da bodo v prihodnje na voljo naprednejši sateliti, s katerimi se bo lahko znatno izboljšala kakovost širokopasovnih storitev in se bodo lahko zagotovile ultrahitne hitrosti (vključno z zelo visokozmogljivim satelitom). Sateliti imajo pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju storitev javnim organom. V pripravi je več satelitskih konstelacij za nizko zemeljsko orbito (LEO), ki bodo predvidoma lahko znižale latenco.

2.3.2 Mobilna dostopovna omrežja

22. Na trenutni stopnji tržnega in tehnološkega razvoja soobstaja več generacij mobilnih tehnologij²⁷.
23. Prehod na vsako novo generacijo mobilnega omrežja je po navadi postopen²⁸. Na sedanji stopnji se v nekaterih delih Unije še naprej postavljajo omrežja 4G, postavitve nesamostojnih omrežij 5G pa temeljijo na obstoječih omrežjih 4G/LTE in LTE-Advanced²⁹. Pričakuje se, da bodo omrežja 5G postopno postala samostojna in v prihodnje ne bodo več odvisna od obstoječih omrežij 4G. Samostojna omrežja 5G naj bi omogočala zmogljivejše mobilne storitve, vključno z nižjo latenco in večjimi zmogljivostmi prenosa, ter napredne scenarije uporabe in aplikacije.
24. Da bi države članice zagotovile učinkovito in uspešno uporabo radiofrekvenčnega spektra, lahko k posameznim pravicam za tako uporabo dodajo pogoje, kot so obveznosti glede pokritosti in kakovosti storitve. Te obveznosti lahko vključujejo geografsko pokritost, pokritost prebivalstva in pokritost prometnih poti z nekaterimi minimalnimi zahtevami glede kakovosti storitve³⁰.

²⁷ Vsi mobilni širokopasovni sistemi (2G, 3G, 4G in 5G) temeljijo na standardih za mednarodne mobilne telekomunikacije (IMT), ki jih določi Mednarodna zveza za telekomunikacije. Standardi IMT so specifikacije in zahteve za visokohitrostne mobilne širokopasovne storitve ter so določeni na podlagi tehnološkega napredka v ustreznem časovnem okviru. Mobilna omrežja postopno vključujejo funkcije in zmogljivosti novih standardov. Poleg tega količina in vrsta uporabljenega spektra z različnimi lastnostmi širjenja pomembno vplivata na kakovost zagotovljene storitve. Med tremi pionirskimi pasovi, določenimi za storitve 5G, se na primer trenutno ocenjuje, da je frekvenčni pas 700 MHz primernejši za pokritost širokih območij in v notranjih prostorih, da sta za 3,6 GHz (3,4–3,8 GHz) značilni visoka zmogljivost, vendar manjša pokritost kot za pas 700 MHz, ter da se bo pas 26 GHz (24, 25–27,5 GHz) verjetno uporabil za vzpostavitev dostopnih točk na majhnih območjih z zelo velikim povpraševanjem (na primer na prometnih vozliščih, razvedrilnih prizoriščih, industrijskih ali maloprodajnih območjih ali vzdolž glavnih cest in železniških tirov na podeželju), ne bo pa se uporabljal za namene široke pokritosti. Mobilna tehnologija nove generacije lahko uporablja tudi frekvenčne pasove, ki so jih prvotno uporabljale predhodne generacije.

²⁸ Poznejše različice 2G (tako imenovana izboljšana tehnologija 2G ali 2.xG) so bile boljše od prvotne 2G. Dodatne nadgradnje 3G (različice 3.xG) so bile zmogljivejše od 3G. Tudi v primeru 4G je mobilni komunikacijski sistem 4.5G z več vidikov boljši od 4G. Tehnologija 4.5G je rezultat razvoja LTE, katerega zapuščina je LTE Advanced. Začetno uvajanje omrežij 5G bo verjetno osredotočeno na izboljšane mobilne širokopasovne storitve (eden od sklopov primerov uporabe, opredeljenih za 5G). Samostojna omrežja 5G naj bi znatno izboljšala hitrost in latenco, hkrati pa podprla večjo gostoto povezanih naprav kot prejšnje generacije, ter omogočila nove funkcije, kot je omrežno rezinjenje, te pa bodo omogočile nove sklope primerov uporabe za 5G.

²⁹ Nesamostojna omrežja 5G lahko uporabljajo novo opremo in frekvence 5G za zagotavljanje boljše kakovosti storitve, vendar lahko še vedno uporabljajo elemente omrežja 4G.

³⁰ V skladu z dosedanjimi obveznostmi glede pokritosti, ki se uporabljajo za nekatere frekvenčne pasove, je odvisno od vrste spektra na primer treba zagotoviti pokritost določenega deleža prebivalstva ali ozemlja in izpolniti minimalne zahteve glede kakovosti v smislu hitrosti in latence. Te obveznosti glede pokritosti je pogosto treba izpolniti v največ petih letih od dodelitve zadevnega spektra, včasih v sedmih letih.

2.3.3 Zaledna omrežja

25. Zaledna omrežja so nujni vložek za ohranjanje fiksni in mobilni dostopovni omrežij. Temeljijo lahko na bakru, optičnih vlaknih, mikrovalovih in satelitih³¹.

3. OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 106(2) POGODBE

26. Države članice lahko v nekaterih primerih zagotavljanje širokopasovnih storitev razvrstijo kot opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (v nadaljnjem besedilu: SSGP) v skladu s členom 106(2) Pogodbe³² ter podprejo postavitev omrežja za opravljanje teh storitev. Nadomestilo za stroške, ki so nastali pri zagotavljanju take storitve splošnega gospodarskega pomena, ne pomeni državne pomoči, če so izpolnjeni štirje kumulativni pogoji iz sodbe Altmark³³. Nadomestilo za zagotavljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, ki pomeni pomoč, bo ocenjeno v skladu s pravili, ki se uporabljajo za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (v nadaljnjem besedilu: sveženj SSGP)³⁴.
27. V teh smernicah je le ponazorjena opredelitev SSGP na podlagi pravil iz svežnja SSGP v zvezi s širokopasovnimi omrežji ob upoštevanju sektorskih značilnosti.
28. V zvezi z opredelitvijo resničnih SSGP je Komisija pojasnila, da države članice ne morejo določiti posebnih obveznosti javne storitve za storitve, ki jih podjetja, ki poslujejo v običajnih tržnih razmerah, že opravljajo oziroma bi jih lahko opravljala zadovoljivo in pod pogoji, kot so cena, objektivne kakovostne lastnosti, kontinuiteta in dostop do storitve, ki so skladni z javnim interesom, kakor ga opredeli država članica³⁵.

³¹ V zgodnjih generacijah mobilnih omrežij so zaledno omrežje od bazne oddajno-sprejemne postaje do središča za posredovanje klicev z mobilnih telefonov zagotavljale predvsem mikrovalovne povezave od točke do točke. Zaradi razvoja omrežja LTE-Advanced in uvedbe omrežja 5G so se povečale zahteve glede zalednega omrežja, prav tako se povečuje uporaba omrežij iz optičnih vlaken za povezovanje baznih postaj.

³² V skladu s sodno prakso mora biti podjetjem, ki so pooblaščen za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, taka naloga dodeljena z aktom javnega organa. SSGP se lahko podjetju dodeli na primer s koncesijo za storitve javne službe; glej sodbo z dne 13. junija 2000, EPAC/Komisija, združeni zadevi T-204/97 in T-270/97, EU:T:2000:148, točka 126, in sodbo z dne 15. junija 2005, Fred Olsen/Komisija, T-17/02, EU:T:2005:218, točke 186, 188 in 189.

³³ Sodba Sodišča z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, točke 87 do 95.

³⁴ Sveženj SSGP vključuje Sporočilo Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL C 8, 11.1.2012, str. 4), Sklep Komisije z dne 20. decembra 2011 o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL L 7, 11.1.2012, str. 3), Sporočilo Komisije o okviru Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (UL C 8, 11.1.2012, str. 15) in Uredbo Komisije (EU) št. 360/2012 z dne 25. aprila 2012 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena (UL L 114, 26.4.2012, str. 8). Komisija je junija 2019 začela ocenjevanje pravil o državni pomoči za zdravstvene in socialne storitve splošnega gospodarskega pomena (SSGP) ter Uredbe (EU) št. 360/2012.

³⁵ Odstavek 13 sporočila Komisije – Okvir Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (UL C 8, 11.1.2012, str. 15).

29. Ob uporabi tega načela za sektor širokopasovnih storitev Komisija pri oceni neobstoja očitne napake pri razvrstitvi kot SSGP upošteva naslednje elemente:
- (a) ukrep državne pomoči je treba izvesti le na območjih, kjer je mogoče dokazati, da zasebni vlagatelji ne morejo zagotoviti dostopa do ustreznih širokopasovnih storitev. V skladu z Direktivo (EU) 2018/1972 raven ustreznih širokopasovnih storitev določi posamezna država članica glede na nacionalne pogoje in najmanjšo pasovno širino, do katere ima dostop večina potrošnikov v državi članici, da bi na svojem ozemlju zagotovila pasovno širino, potrebno za ustrezno raven socialne vključenosti ter udeležbe v digitalnem gospodarstvu in družbi. Z ustreznimi širokopasovnimi storitvami bi se morala zagotoviti pasovna širina, potrebna za podpiranje vsaj najmanjšega nabora storitev iz Priloge V k Direktivi (EU) 2018/1972. Država članica bi morala opredeliti odsotnost ustreznih širokopasovnih storitev na podlagi kartiranja in javnega posvetovanja v skladu z oddelkoma 5.2.2.4.1 in 5.2.2.4.2³⁶. Komisija meni, da vzpostavitev vzporednega širokopasovnega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, na območjih, kjer so zasebni vlagatelji že vložili ali nameravajo vložiti v širokopasovno omrežje, ki zagotavlja dostop do ustreznih širokopasovnih storitev, ni mogoče razvrstiti kot SSGP v smislu člena 106(2) Pogodbe³⁷;
 - (b) omrežje mora ob upoštevanju posebnih nacionalnih pogojev ponujati univerzalne in cenovno dostopne širokopasovne storitve³⁸ za vse prostore na ciljnem območju. Podpora za omogočanje povezljivosti zgolj za poslovne uporabnike ne zadostuje³⁹;
 - (c) omrežje mora biti tehnološko nevtravno;
 - (d) ponudnik SSGP bi moral nediskriminatorno⁴⁰ ponujati odprt veleprodajni dostop v skladu z oddelkom 5.2.4.4;

³⁶ Za izvajanje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve se uporabljajo določbe Direktive (EU) 2018/1972.

³⁷ Glej odstavek 49 Sporočila Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena. Glej tudi točko 154 sodbe z dne 16. septembra 2013, Colt Télécommunications France/Komisija, T-79/10, EU:T:2013:463, in Odločbo Komisije C(2016) 7005 final z dne 7. novembra 2016, zadeva SA.37183 (2015/NN) – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja, uvodna izjava 263 (UL C 68, 3.3.2017, str. 1).

³⁸ Glej člene 84, 85 in 86 Direktive (EU) 2018/1972.

³⁹ Glej odstavek 50 Sporočila Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena. Glej tudi Odločbo Komisije C(2006) 436 final z dne 8. marca 2006 o državni pomoči N284/05 – Irska – Regionalni širokopasovni program: druga in tretja faza programa Metropolitan Area Network (MAN) (UL C 207, 30.8.2006, str. 3) in Odločbo Komisije C(2007) 3235 final z dne 10. julija 2007 o državni pomoči N890/06 – Francija – Pomoč združenja občin Sicoval za visokozmogljivo širokopasovno omrežje (UL C 218, 18.9.2007, str. 1).

⁴⁰ Za izvajanje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve se uporabljajo določbe Direktive (EU) 2018/1972.

- (e) kadar je izvajalec SSGP hkrati vertikalno integrirano podjetje, bi morale države članice sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe⁴¹, da se preprečijo navzkrižje interesov, neupravičena diskriminacija in vse druge skrite posredne prednosti⁴².

4. OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3), TOČKA (C), POGODBE

- 30. Komisija bo proučila uporabo državne pomoči za postavitve ali uporabo širokopasovnih omrežij in storitev, ki je združljiva z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), Pogodbe, le, če bo pomoč prispevala k razvoju določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij (prvi pogoj) in ne bo negativno vplivala na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi (drugi pogoj).
- 31. Komisija bo v okviru ocene združljivosti proučila naslednja vidika:
 - (a) v zvezi s prvim pogojem bo Komisija proučila, ali je pomoč namenjena pospeševanju razvoja določenih gospodarskih dejavnosti, in zlasti:
 - (i) gospodarsko dejavnost, h kateri prispeva pomoč;
 - (ii) spodbujevalni učinek pomoči, in sicer zmožnost pomoči, da spremeni ravnanje zadevnih podjetij tako, da izvajajo dodatno dejavnost, ki je sicer ne bi izvajala brez pomoči ali bi jo izvajala omejeno ali na drugačen način ali na drugi lokaciji;
 - (iii) obstoj kršitve katere koli določbe prava Unije v zvezi z zadevnim ukrepom;
 - (b) v zvezi z drugim pogojem bo Komisija pretehtala pozitivne učinke načrtovane pomoči in negativne učinke, ki bi jih pomoč lahko imela na notranji trg, v smislu izkrivljanja konkurence in negativnih učinkov pomoči na trgovino ter bo zato proučila:
 - (i) pozitivne učinke pomoči;
 - (ii) ali je pomoč potrebna in usmerjena v obravnavanje primerov, v katerih lahko zagotovi znatne izboljšave, ki jih trg sam ne more doseči, na primer z odpravo posledic nedelovanja trga ali obravnavanjem pomislekov glede enakosti ali kohezije;
 - (iii) ali je pomoč ustrezen instrument politike za doseganje cilja;

⁴¹ Odvisno od posebnosti posameznega primera lahko taki zaščitni ukrepi za omejitev zagotavljanja le veleprodajnih storitev vključujejo obveznost ločenega računovodstva, lahko pa tudi vzpostavitev subjekta, ki je strukturno in pravno ločen od vertikalno integriranega podjetja. Tak subjekt bi moral biti odgovoren izključno za upoštevanje in izvajanje naročila SSGP, ki mu je bilo dodeljeno. Po vzpostavitvi širokopasovnega omrežja, ki zagotavlja univerzalne širokopasovne storitve, lahko podjetja, ki opravljajo maloprodajne širokopasovne storitve in poslujejo pod tržnimi pogoji, po navadi dejansko ponudijo zadevne storitve končnim uporabnikom po konkurenčni ceni. Glej Odločbo Komisije C(2016) 7005 final z dne 7. novembra 2016, zadeva SA.37183 (2015/NN) – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja (UL C 68, 3.3.2017, str. 1).

⁴² Za izvajanje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve se uporabljajo določbe Direktive (EU) 2018/1972.

- (iv) ali je pomoč sorazmerna in omejena na najmanjši potreben znesek za spodbuditev dodatnih naložb ali dejavnosti na zadevnem območju;
 - (v) ali je pomoč pregledna, in sicer ali imajo države članice, deležniki, javnost in Komisija enostaven dostop do informacij o dodeljeni pomoči;
 - (vi) negativne učinke pomoči na konkurenco in trgovino med državami članicami.
32. Nazadnje bo Komisija opredeljene negativne učinke pomoči na notranji trg izravnala z njenimi pozitivnimi učinki na podprte gospodarske dejavnosti.
33. Koraki Komisije pri oceni pomoči za postavitve in uporabo širokopasovnih omrežij in storitev so podrobneje določeni v oddelkih 5 do 8.

5. POMOČ ZA POSTAVITEV ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ

34. Komisija šteje trg fiksnih širokopasovnih storitev za ločen od trga mobilnih širokopasovnih storitev⁴³. Zato se pravila za oceno pomoči morda razlikujejo glede na zadevni trg⁴⁴.

5.1 Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti

5.1.1 Omrežja kot spodbujevalci gospodarskih dejavnosti

35. Države članice morajo opredeliti gospodarske dejavnosti, ki jih bo pomoč spodbudila, na primer postavitve fiksnih omrežij za zagotavljanje zmogljivih fiksnih širokopasovnih storitev ali postavitve mobilnih omrežij za zagotavljanje govornih in visokozmogljivih širokopasovnih storitev. Prav tako morajo pojasniti, kako se podpira razvoj teh dejavnosti.
36. Pomoč za postavitve fiksnih omrežij in pomoč za postavitve mobilnih omrežij lahko spodbujata razvoj številnih gospodarskih dejavnosti, saj povečujeta povezljivost in dostop do širokopasovnih omrežij in storitev za javnost, podjetja in javno upravo. Taka pomoč lahko spodbudi razvoj gospodarskih dejavnosti na območjih, kjer se take dejavnosti ne izvajajo ali se izvajajo le na ravni, ki ne izpolnjuje ustrezno potreb končnih uporabnikov.

5.1.2 Spodbujevalni učinek

37. Za pomoč se lahko šteje, da prispeva k razvoju gospodarske dejavnosti, le, če ima spodbujevalni učinek.
38. Pomoč ima spodbujevalni učinek, če upravičenca spodbuja, da spremeni svoje ravnanje v smeri razvoja določene gospodarske dejavnosti, za katero prejme pomoč in

⁴³ Kadar so stroški postavitve fiksnega omrežja zelo visoki, se lahko v določenem obsegu namesto fiksnega omrežja uporabi visokozmogljivo mobilno omrežje, odvisno od posebnih okoliščin. Vendar so med tehnologijama še vedno znatne razlike v kakovosti. V nasprotju s fiksnimi omrežji mobilna omrežja končnim uporabnikom omogočajo premikanje med komunikacijo (npr. z avtomobilom). Fiksna omrežja pa zagotavljajo višjo stopnjo stabilnosti, zlasti pri prenosu podatkov. Končni uporabniki za zdaj običajno uporabljajo obe tehnologiji, in sicer kot tehnologiji, ki se dopolnjujeta in ne nadomeščata.

⁴⁴ Države članice lahko določijo enoten ukrep državne pomoči za podporo postavitvi kombinacije različnih vrst omrežij (fiksna dostopovna omrežja, mobilna dostopovna omrežja in zaledna omrežja) v skladu s pravili, ki se uporabljajo za posamezno vrsto omrežja.

ki je brez te pomoči ne bi razvil v enakem časovnem okviru ali bi jo razvil le na omejen ali drugačen način ali na drugi lokaciji.

39. S pomočjo se ne smejo financirati stroški dejavnosti, ki bi jo podjetje izvajalo v vsakem primeru. Prav tako ne sme biti nadomestilo za običajno poslovno tveganje gospodarske dejavnosti⁴⁵.
40. Dokazovanje spodbujevalnega učinka pomoči za postavitve fiksnih ali mobilnih omrežij pomeni preverjanje na podlagi kartiranja in javnega posvetovanja v skladu z oddelkoma 5.2.2.4.1 in 5.2.2.4.2, ali so deležniki vložili ali nameravajo v ustreznem časovnem okviru vložiti v fiksna oziroma mobilna omrežja na ciljnih območjih. Če bi se lahko na območju v istem časovnem okviru brez pomoči zagotovila enakovredna naložba, se za pomoč lahko šteje, da nima spodbujevalnega učinka. Kadar se na primer za podjetje uporabljajo pravne obveznosti, kot so obveznosti glede pokritosti in kakovosti storitve, povezane s pravicami do uporabe določenega radiofrekvenčnega spektra za postavitve mobilnih omrežij, državne pomoči ni mogoče nameniti izpolnjevanju teh obveznosti, saj verjetno ne bo imela spodbujevalnega učinka in zato verjetno ne bo združljiva z notranjim trgov. Vendar se lahko državna pomoč šteje za združljivo, če in kolikor je to potrebno za zagotovitev kakovosti storitve, ki presega zahteve iz teh obveznosti.

5.1.3 Skladnost z drugimi določbami prava Unije

41. Če državna pomoč, z njo povezani pogoji (vključno z metodo njenega financiranja, kadar je ta metoda sestavni del pomoči) ali dejavnost, ki jo financira, pomenijo kršitev določbe ali splošnega načela prava Unije, pomoči ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgov⁴⁶. To se lahko zgodi, kadar je dodelitev pomoči neposredno ali posredno odvisna od porekla izdelkov ali opreme, tj. kadar za dodelitev pomoči velja zahteva, da mora upravičenec kupiti domače izdelke.

5.2 Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno vplivati na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi

5.2.1 Pozitivni učinki pomoči

42. Države članice morajo opisati, ali bo pomoč imela pozitivne učinke, in če jih bo imela, na kakšen način.
43. Države članice se lahko odločijo, da bodo oblikovale državna posredovanja, ki prispevajo k zmanjševanju digitalne ločnice. Lahko se odločijo za posredovanje, da bi odpravile socialne ali regionalne neenakosti ali dosegle cilje enakosti, tj. kot način za izboljšanje dostopa do osnovnih sredstev komunikacije in udeležbe v družbi, s čimer bi se izboljšali socialna in teritorialna kohezija. Poleg tega se lahko države članice odločijo, da bodo oblikovale državna posredovanja, ki prispevajo tudi k doseganju ciljev digitalne politike Unije ter spodbujajo doseganje ciljev evropskega zelenega dogovora in trajnostne zelene naložbe v vseh sektorjih.

⁴⁵ Glej sodbo Sodišča z dne 13. junija 2013, HGA in drugi/Komisija, C-630/11 P do C-633/11 P, EU:C:2013:387, točka 104.

⁴⁶ Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, točka 44.

5.2.2 Potreba po državnem posredovanju

44. Državna pomoč mora biti usmerjena v primere, ko lahko pomoč zagotovi znatno izboljšavo, ki je trg sam ne more doseči.
45. Državno posredovanje je lahko potrebno, če trgi brez javnega posredovanja ne bi zagotovili rezultatov, ki bi pozitivno učinkovali na družbo. To se lahko na primer zgodi, kadar se ne izvajajo nekatere naložbe, čeprav je korist za družbo večja od njihovih stroškov⁴⁷. V takih primerih lahko dodelitev državne pomoči ustvari pozitivne učinke, s prilagoditvijo gospodarskih spodbud deležnikom pa se lahko izboljša splošna učinkovitost.
46. V sektorju širokopasovnih storitev je ena oblika nedelovanja trga lahko povezana s pozitivnimi zunanjimi učinki, ki jih komercialni vlagatelji ne internalizirajo. Čeprav so fiksna in mobilna omrežja na primer ključna za zagotavljanje dodatnih storitev in za inovacije, bodo splošne koristi verjetno večje od gospodarskih koristi, ki jih ta omrežja ustvarijo za vlagatelje v omrežje, zlasti v oddaljenih regijah ali na območjih z nizko gostoto prebivalstva ali nenaseljenih območjih. Trg tako morda ne bi omogočil dovolj zasebnih naložb v fiksna in mobilna omrežja, zlasti na določenih območjih.
47. Zaradi ekonomij gostote je postavitve širokopasovnih omrežij na splošno donosnejša na območjih, kjer je potencialna raven povpraševanja višja in zgoščena, tj. na gosto poseljenih območjih. Zaradi visokih fiksnih stroškov naložb se z zmanjšanjem gostote prebivalstva stroški na enoto močno povečajo. Zato se s postavitvijo širokopasovnih omrežij pod tržnimi pogoji običajno donosno pokrije le del prebivalstva. Državna pomoč lahko pod nekaterimi pogoji odpravi nedelovanje trga in s tem izboljša učinkovitost trgov.
48. Nedelovanje trga je mogoče tudi, če obstoječe ali načrtovano omrežje končnim uporabnikom zagotavlja neoptimalno kombinacijo kakovosti in cene storitev⁴⁸. Tako je lahko na primer, kadar: (a) nekaterim kategorijam uporabnikov morda ni zagotovljena zadovoljliva storitev ali (b) zlasti kadar so v primeru nereguliranih tarif veleprodajnega dostopa maloprodajne cene višje od cen enakih storitev, ki se zagotavljajo na konkurenčnejših, a drugače primerljivih območjih ali regijah v državi članici.
49. Če pa bi se državna pomoč za postavitve fiksnih in mobilnih omrežij uporabljala na območjih, kjer bi komercialni vlagatelji običajno vlagali ali so že vlagali, bi to lahko resno ogrozilo spodbude zasebnih vlagateljev, da bi v omrežja sploh vlagali.
50. Če trgi sicer dajejo učinkovite rezultate, vendar ti z vidika kohezijske politike veljajo za nezadovoljlive, je lahko državna pomoč nujna za odpravo socialnih ali regionalnih neenakosti, da se dosežejo bolj zaželeni, uravnoteženi tržni rezultati. V takih

⁴⁷ Vendar dejstvo, da neko podjetje ne more izvesti projekta brez pomoči, ne pomeni, da obstaja nedelovanje trga. Na primer, odločitev podjetja, da ne bo vlagalo v projekt z nizko donosnostjo, morda ni znak nedelovanja trga, temveč je prej znak dobro delujočega trga.

⁴⁸ V takih primerih bo Komisija skrbno proučila, ali lahko država članica jasno in s preverljivimi dejstvi dokaže, da potrebe končnih uporabnikov niso izpolnjene. To je mogoče dokazati na podlagi potrošniške raziskave, neodvisne študije itd.

okolihčinah lahko dobro ciljno usmerjeno državno posredovanje na področju širokopasovnih omrežij prispeva k zmanjšanju digitalne ločnice⁴⁹.

51. Samo nedelovanje trga v določenem okviru ni zadosten razlog za državno posredovanje. Državna pomoč bi morala biti namenjena le za nedelovanje trga, ki se ne obravnava v okviru drugih manj izkrivljajočih politik in ukrepov, kot so upravni ukrepi ali regulativne obveznosti v zvezi z učinkovito in uspešno uporabo radiofrekvenčnega spektra, vključno z obveznostmi glede pokritosti in kakovosti storitve, povezanimi s pravicami do uporabe radiofrekvenčnega spektra.
52. Da bi se dodatno zmanjšali možni izkrivljajoči učinki pomoči na konkurenco, se lahko za državno posredovanje določi obdobje zaščite zasebnih naložb, ki traja do sedem let⁵⁰.

5.2.2.1 Obstoje nedelovanja trga v zvezi s fiksnimi dostopovnimi omrežji

53. Pomoč bi bilo treba usmeriti na območja, kjer ni fiksnega omrežja, ki bi lahko zadostilo potrebam končnih uporabnikov, ali postavitve takega omrežja ni realno načrtovana v ustreznem časovnem okviru.
54. Glede na sedanjo stopnjo razvoja trga in opredeljene potrebe končnih uporabnikov je nedelovanje trga lahko prisotno, če trg končnim uporabnikom ne zagotavlja in jim verjetno ne bo zagotovil hitrosti prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrosti nalaganja najmanj 150 Mb/s⁵¹.
55. Pri oceni verjetnosti, ali bo trg zagotovil hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s, bi bilo treba upoštevati verodostojne načrte za postavitve takih omrežij v ustreznem časovnem okviru (v skladu z oddelkom 5.2.2.4.3).
56. Zato Komisija meni, da nedelovanje trga ne obstaja na območjih, kjer je prisotno ali realno načrtovano vsaj eno fiksno omrežje, ki zagotavlja hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s, ali kjer je obstoječe/-a omrežje/-a mogoče nadgraditi tako, da zagotavlja/-jo navedeni hitrosti prenosa in nalaganja. Šteje se, da je omrežje mogoče nadgraditi na takšne hitrosti, če lahko zagotavlja tako zmogljivost na podlagi obrobne naložbe, kot je nadgraditev aktivnih komponent.
57. Državno posredovanje z namenom postavitve alternativnega omrežja na območjih, opisanih v odstavku 56, bi lahko izkrivilo tržno dinamiko. Zato bo Komisija državno pomoč za postavitve dodatnega omrežja na takih območjih verjetno ocenila negativno.
58. Na območjih, kjer sta prisotni ali se realno načrtujeta vsaj dve neodvisni fiksni ultrahitri omrežji, se širokopasovne storitve običajno zagotavljajo pod konkurenčnimi pogoji (konkurenca, temelječa na infrastrukturi). Zato je verjetno, da se bo eno ali več

⁴⁹ Čeprav za digitalno ločnico morda obstaja več razlogov, je razpoložljivost ustreznih širokopasovnih omrežij osnovni pogoj za zagotovitev povezanosti in premostitev ločnice. Stopnja urbanizacije je pomemben dejavnik dostopa do informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe. Na redko poseljenih območjih po Uniji lahko razširjenost interneta ostane manjša.

⁵⁰ Trajanje morebitnega obdobja zaščite zasebnih naložb je odvisno od posebnosti zaščitene omrežja, na primer od temeljnih omrežnih tehnologij, datuma dokončanja postavitve omrežja itd.

⁵¹ Čeprav sta ti hitrosti trenutno najpomembnejša parametra kakovosti storitve, lahko za nekatere končne uporabnike postanejo pomembni drugi parametri (kot je latenca). Ti parametri se lahko upoštevajo pri določitvi obstoja nedelovanja trga.

teh omrežij razvilo tako, da bo zagotavljalo hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s, ne da bi bilo potrebno državno posredovanje.

59. Vendar je glede na sedanjo stopnjo tehnološkega razvoja verjetnost, da se bodo omrežja na območjih, opisanih v odstavku 58, razvila tako, da bodo zagotavljala hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s, lahko odvisna tudi od zneska naložb, potrebnih za postavitev omrežij, ki bi zagotavljala take hitrosti. Zato za ta območja velja:
- (a) če nobeno od obstoječih ali realno načrtovanih omrežij ne zagotavlja hitrosti prenosa najmanj 300 Mb/s⁵², ni verjetno, da se bodo razvila tako, da bodo zagotavljala hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s. Zato se lahko dovoli poseganje države, če so izpolnjena vsa merila glede združljivosti iz teh smernic;
 - (b) če vsaj eno od obstoječih ali realno načrtovanih omrežij zagotavlja hitrost prenosa najmanj 300 Mb/s, vendar ne zagotavlja hitrosti prenosa najmanj 500 Mb/s⁵³, bo Komisija izvedla podrobnejšo analizo in ocenila, ali se bo vsaj eno od obstoječih ali realno načrtovanih omrežij razvilo tako, da bo zagotavljalo hitrost prenosa 1 Gb/s in hitrost nalaganja 150 Mb/s, ter ali je potrebno državno posredovanje. Razen če država članica dokaže, da (i) je glede na kartiranje in javno posvetovanje na opredeljenih ciljnih območjih prisotno nedelovanje trga, ker se nobeno omrežje ne bo razvilo tako, da bo zagotavljalo hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s; ter da (ii) predvideno državno posredovanje izpolnjuje vsa merila glede združljivosti iz teh smernic, bo Komisija takšno državno posredovanje verjetno ocenila negativno;
 - (c) če vsaj eno od obstoječih ali realno načrtovanih omrežij zagotavlja hitrost prenosa najmanj 500 Mb/s, je verjetno, da se bo vsaj eno od obstoječih ali realno načrtovanih omrežij razvilo tako, da bo zagotavljalo hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s. Zato državna pomoč na splošno ni potrebna in bo Komisija takšno državno posredovanje verjetno ocenila negativno.
 - (d) država članica lahko ponovno oceni situacijo in priglasi državno posredovanje v odobritev po petih letih od datuma napovedi⁵⁴ državnega posredovanja iz točk (b) in (c). Namen petletnega obdobja je vlagateljem omogočiti, da začnejo postavljati zasebno financirana omrežja, ki bodo zagotavljala hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s. Taka prigrasitev bi morala temeljiti na novem kartiranju in javnem posvetovanju, ki kažeta

⁵² Kot dodatni zaščitni ukrep lahko države članice tudi preverijo, da je ta hitrost v vsaj eni pogodbi, ki je na voljo potrošnikom, dejansko izražena ali bo dejansko izražena kot najmanjša hitrost prenosa v smislu člena 4(1), točka (d), Uredbe (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES ter Uredbe (EU) št. 531/2012 (UL L 310, 26.11.2015).

⁵³ Glej opombo 48.

⁵⁴ Države članice morajo napovedati, da nameravajo posredovati, pri čemer objavijo seznam ciljnih območij, kakovost storitev, ki se bodo zagotavljale, in sicer vsaj hitrosti prenosa in nalaganja, ter pragove za posredovanje, in sicer vsaj hitrosti prenosa in nalaganja storitev, ki bi se z ukrepom lahko čezmerno razširile. Te informacije je treba dati na voljo na javno dostopnem spletišču na ravni ciljnega območja in na nacionalni ravni.

prisotnost nedelovanja trga, in mora dokazovati, da predvideno državno posredovanje izpolnjuje vsa merila glede združljivosti iz teh smernic.

5.2.2.2 Obstoje nedelovanja trga v zvezi z mobilnimi dostopnimi omrežji

60. Komisija meni, da nedelovanje trga obstaja na območjih, kjer ni mobilnega omrežja, ki bi lahko zadostilo potrebam končnih uporabnikov, ali postavitve takega omrežja ni realno načrtovana v ustreznem časovnem okviru⁵⁵.
61. Sedanje in prihodnje komunikacijske aplikacije so vse bolj odvisne od zmogljivih mobilnih omrežij, ki so na voljo na široki geografski podlagi⁵⁶. Končnim uporabnikom je treba omogočiti komuniciranje in dostop do informacij na poti. Pričakuje se, da se bodo sčasoma razvile nove gospodarske dejavnosti, za katere je potreben nemoten spletni dostop do zmogljivih mobilnih storitev. Vzporedno s temi spremembami naj bi se razvila mobilna omrežja, ki bodo vse bolj povezovalna. V nekaterih okoliščinah lahko pomanjkanje mobilne povezovalnosti ali nezadostna mobilna povezovalnost škodi nekaterim gospodarskim dejavnostim, kot so industrijske, kmetijske ali turistične dejavnosti ali povezana mobilnost. Poleg tega lahko pomeni tveganje za varnost javnosti⁵⁷. To lahko še zlasti prizadene oddaljene regije, območja z nizko gostoto prebivalstva ali nenaseljena območja.
62. Na območju, kjer že je najmanj eno mobilno omrežje, ki bi lahko zadostilo potrebam končnih uporabnikov, ali kjer se realno načrtuje postavitve takega omrežja v ustreznem časovnem okviru, bi lahko državna pomoč za postavitve dodatnega mobilnega omrežja neupravičeno izkrivila tržno dinamiko.
63. Državna pomoč za postavitve mobilnega omrežja na območjih iz odstavka 62 se lahko šteje za potrebno, kadar je dokazano, da sta oba izmed naslednjih pogojev izpolnjena: (a) obstoječe ali realno načrtovano mobilno omrežje končnim uporabnikom ne zagotavlja zadostne kakovosti storitev, ki bi zadovoljila njihove razvijajoče se potrebe, in da (b) se bo z državnim posredovanjem omogočila taka kakovost storitev, s čimer se bo zagotovila znatna izboljšava, ki je trg sam ne more doseči⁵⁸.
64. V nekaterih primerih je zaradi odprave specifičnega nedelovanja trga v zvezi z opredeljenimi primeri uporabe lahko potrebno državno posredovanje, tudi če je prisotno mobilno omrežje 4G ali 5G, če tako omrežje končnim uporabnikom ne

⁵⁵ Glej na primer Odločbo Komisije C(2021) 3492 final z dne 21. maja 2021 o državni pomoči SA.58099 (2021/N) – Nemčija – Mobilne komunikacije v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern (UL C 260, 2.7.2021).

⁵⁶ Sporočilo o gigabitni družbi se na primer nanaša na nekatere aplikacije za avtomobilski, prometni, proizvodni in zdravstveni sektor ter storitve naslednje generacije na področju varnosti in pomoči v sili (npr. povezana in avtomatizirana vožnja, kirurgija na daljavo in precizno kmetovanje).

⁵⁷ Člen 109 Direktive (EU) 2018/1972 na primer določa obveznost operaterjev elektronskih komunikacij, da dajo na voljo informacije o lokaciji kličočega, takoj ko organ, ki obravnava klic v sili, prejme klic. Obvezno je tudi posredovanje informacij iz omrežja in natančnejših informacij o lokaciji, pridobljenih iz mobilnih naprav, najustreznejšemu centru za obveščanje.

⁵⁸ Glej na primer Odločbo Komisije C(2020) 8939 final z dne 16. decembra 2020 o državni pomoči SA.54684 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v zvezni deželi Brandenburg (UL C 60, 19.2.2021, str. 2), Odločbo Komisije C(2021) 1532 final z dne 10. marca 2021 o državni pomoči SA.56426 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v Spodnji Saški (UL C 144, 23.4.2021, str. 2) in Odločbo Komisije C(2021) 3565 final z dne 25. maja 2021 o državni pomoči SA.59574 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v Nemčiji (UL C 410, 8.10.2021, str. 1).

zagotavlja in jim verjetno ne bo zagotovilo zadostne kakovosti storitev, ki bi zadovoljila njihove razvijajoče se potrebe. Za take primere uporabe, ki se nanašajo na nove gospodarske dejavnosti in storitve, bodo morda potrebni: (a) nemoten dostop do spleta (npr. za povezano in avtomatizirano mobilnost vzdolž prometnih poti); (b) določene minimalne hitrosti in zmogljivost; (c) druge posebne značilnosti, kot so nižja latenca, omrežna virtualizacija ali zmogljivost za povezovanje več terminalov za industrijo ali kmetijstvo. V takih primerih bo morda kljub prisotnosti mobilnega omrežja potrebna državna pomoč.

65. Državne pomoči tudi v primeru nedelovanja trga načeloma ni mogoče dodeliti in uporabiti za izpolnjevanje pravnih obveznosti, kot so obveznosti v zvezi s pravicami do uporabe spektra. Lahko pa se dodeli, če in kolikor je to potrebno za zagotovitev dodatne kakovosti storitve, ki je potrebna za zadovoljitev dokazanih potreb končnih uporabnikov in ki presega to, kar je že potrebno za izpolnjevanje takih pravnih obveznosti. Taka pomoč se lahko dodeli, če je to nujno za pokritje le dodatnih stroškov, potrebnih za zagotovitev bolj kakovostne storitve.
66. Če je na zadevnem območju prisotno vsaj eno mobilno omrežje, ki lahko izpolni spreminjajoče se potrebe končnih uporabnikov, ali bo tako omrežje postavljeno v ustreznem časovnem okviru (glej odstavke 61, 63 in 64), bi dodelitev državne pomoči za dodatno mobilno omrežje z enakimi zmogljivostmi načeloma povzročila nesprejemljivo izkrivljanje konkurence in izrinjanje zasebnih naložb. Komisija bo taka državna posredovanja verjetno ocenila negativno.

5.2.2.3 Obstoje nedelovanja trga v zvezi z zalednimi omrežji

67. Zaledna omrežja so predpogoj za postavitev dostopovnih omrežij. Zaledna omrežja lahko spodbudijo konkurenco na dostopovnih območjih v korist vseh dostopovnih omrežij in tehnologij. Zmogljivo zaledno omrežje lahko spodbudi zasebne naložbe v povezovanje končnih uporabnikov, če vsem prosilcem za dostop in za vse tehnologije zagotavlja veleprodajni dostop pod jasnimi, preglednimi in nediskriminatornimi pogoji. Ob odsotnosti zasebnih naložb je državna pomoč za postavitev zalednih omrežij lahko nujna za spodbujanje konkurence in naložb na ravni dostopa, saj prosilcem za dostop omogoča, da postavijo dostopovna omrežja in končnim uporabnikom ponudijo storitve povezljivosti.
68. Ker se po zalednih omrežjih prenaša promet različnih fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij, morajo imeti precej večjo zmogljivost prenosa kot posamezna dostopovna omrežja. Potrebna zmogljivost, ki jo morajo zaledna omrežja zagotoviti v svoji življenjski dobi, se močno povečuje. Razlog za to so potrebe končnih uporabnikov ter sedanje hitro nadgrajevanje fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij z vse večjimi potrebami po boljšem prenosu podatkov in večji zmogljivosti (tudi za mobilno tehnologijo nove generacije). Da zaledno omrežje ne bi postalo ozko grlo, bo morda treba hkrati s postavitvijo zmogljivih fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij povečati tudi zmogljivost zalednega omrežja. Zato je obstoj nedelovanja trga mogoč, kadar zmogljivost obstoječega ali načrtovanega zalednega omrežja ne more zadostiti pričakovanemu razvoju ustreznih fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij glede na sedanje in prihodnje potrebe končnih uporabnikov. Na sedanji stopnji tehnološkega razvoja je mogoče povečanje povpraševanja po zmogljivosti po navadi obravnavati z optičnimi zalednimi omrežji ali zalednimi omrežji, ki temeljijo na drugih tehnologijah, ki lahko zagotovijo enako raven zmogljivosti in zanesljivosti kot optična zaledna

omrežja. Nedelovanje trga je torej mogoče, če zalednega omrežja ni ali če obstoječe ali realno načrtovano omrežje ne temelji na optičnih vlaknih ali drugih tehnologijah, ki lahko zagotovijo enako raven zmogljivosti in zanesljivosti kot optična vlakna.

69. Ne glede na osnovno tehnologijo, ki jo uporablja obstoječe zaledno omrežje, je nedelovanje trga mogoče, če to zaledno omrežje zagotavlja neoptimalno kombinacijo kakovosti in cen storitve. Država članica lahko na primer dokaže, da bi pogoji dostopa prek obstoječega zalednega omrežja lahko preprečili postavitve novih ali zmogljivejših fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij, ker se nekaterim kategorijam prosilcev za dostop ne zagotavljajo ustrezne storitve⁵⁹ ali ker so cene veleprodajnega dostopa lahko višje od cen enakih storitev, ki se zagotavljajo na konkurenčnejših, a drugače primerljivih območjih v državi članici, težave pa ni mogoče rešiti s sektorskimi predpisi⁶⁰.

5.2.2.4 Instrumenti za določitev potrebe po državnem posredovanju

70. Da bi države članice določile potrebo po državnem posredovanju na določenem območju, morajo na podlagi podrobnega kartiranja in javnega posvetovanja v skladu z oddelkoma 5.2.2.4.1 in 5.2.2.4.2 preveriti zmogljivosti fiksnih dostopovnih omrežij, mobilnih dostopovnih omrežij ali zalednih omrežij, ki obstajajo na ciljnem območju ali katerih postavitve na ciljnem območju se realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru.
71. Države članice imajo pri določitvi ciljnih območij široko diskrecijsko pravico. Kljub temu so pozvane, naj pri tem upoštevajo gospodarske, geografske in socialne razmere.

5.2.2.4.1 Podrobno kartiranje in analiza pokritosti

72. Države članice morajo na podlagi podrobnega kartiranja opredeliti geografska območja (ciljna območja), ki bodo upravičena v okviru ukrepa državne pomoči, pri čemer upoštevajo objektivne predstavitve zmogljivosti omrežij, ki obstajajo ali se realno načrtujejo na določenem območju.

⁵⁹ Tako je na primer, če struktura obstoječega zalednega omrežja z vidika zmogljivosti ali dimenzioniranja ni v skladu s potrebami uporabnikov tega omrežja.

⁶⁰ Hrvaška je na primer predlagala državno posredovanje na svojem nacionalnem zalednem trgu, za katerega so bile značilne omejitve zmogljivosti, kar je povzročilo visoke cene na trgu nižje v prodajni verigi. Operater obstoječega zalednega omrežja ni bil pripravljen investirati v povečanje zmogljivosti. Ker težave ni mogel rešiti nacionalni regulativni organ, je Komisija odobrila shemo državne pomoči za naložbe v optično zaledno infrastrukturo. Ugotovila je, da je prevladujoč položaj postal ozko grlo, ki je pomenilo nedelovanje trga. Odločba Komisije C(2017) 3657 final z dne 6. junija 2017 o državni pomoči SA.41065 – Hrvaška – Nacionalni program za širokopasovno infrastrukturo za združevanje (UL C 237, 21.7.2017, str. 1). Glej tudi Odločbo Komisije C(2016) 7005 final z dne 7. novembra 2016 o državni pomoči SA.37183 (2015/NN) – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev širokopasovnega omrežja (UL C 68, 3.3.2017, str. 1), s katero je Komisija odobrila državno pomoč za postavitve optičnega zalednega omrežja na območjih brez zalednega omrežja in območjih, kjer obstoječe zaledno omrežje ni dovolj zmogljivo, da bi predvidene potrebe zadovoljilo po razumnih cenah dostopa in pod razumnimi pogoji za dostop.

73. Kar zadeva državno pomoč v podporo postavitvi fiksnih dostopovnih omrežij ali mobilnih dostopovnih omrežij, mora kartiranje izpolnjevati obe naslednji merili:
- (a) zmogljivosti morajo biti izražene vsaj v smislu hitrosti prenosa in, če je ustrezno, nalaganja⁶¹, ki so ali bodo na voljo končnim uporabnikom v razmerah največje obremenjenosti⁶²; vsako ozko grlo, ki bi lahko preprečilo doseganje teh zmogljivosti, je treba ustrezno upoštevati (npr. v zvezi z zalednim omrežjem);
 - (b) kartiranje je treba izvesti: (i) za fiksna žična omrežja na ravni naslova na podlagi prostorov s priključkom ter (ii) fiksna brezžična dostopovna omrežja in mobilna omrežja na ravni naslova na podlagi prostorov s priključkom ali na podlagi odsekov velikosti največ 100×100 metrov⁶³;
74. Države članice lahko upoštevajo dobre prakse za uporabo metodologij kartiranja, opisanih v Prilogi I.
75. Kar zadeva državno pomoč v podporo postavitvi zalednih omrežij, morajo države članice kartirati zmogljivosti obstoječih zalednih omrežij ali zalednih omrežij, realno načrtovanih v ustreznem časovnem okviru. Kadar postavev omrežja vključuje postavitev dostopovnega omrežja in hkrati postavitev zalednega omrežja, potrebnega za delovanje dostopovnega omrežja, ločeno kartiranje zalednih omrežij ni potrebno.
76. Države članice morajo objaviti metodologijo in temeljna tehnična merila (na primer faktor izkoriščenosti in obremenjenost celice), ki so jih uporabile pri kartiranju ciljnega območja.
77. Priporoča se posvetovanje z nacionalnim regulativnim organom iz oddelka 5.2.4.6.

5.2.2.4.2 Javno posvetovanje

78. Države članice morajo za namene posvetovanja objaviti glavne značilnosti načrtovanega državnega posredovanja in seznam ciljnih območij, opredeljenih na podlagi kartiranja⁶⁴. Te informacije je treba dati na voljo na javnem spletišču⁶⁵, dostopnem na regionalni in nacionalni ravni.

⁶¹ Kadar o nedelovanju trga ni mogoče sklepati že na podlagi podatkov o hitrosti prenosa.

⁶² Javni organi, odgovorni za državno posredovanje, lahko v okviru opredelitve zmogljivosti omrežij v razmerah največje obremenjenosti kartirajo tudi druga merila glede zmogljivosti (kot so latenca, izguba paketov, napaka v paketu, trepetanje, razpoložljivost storitve). Države članice se lahko tako odločijo, da bi državno posredovanje boljše ciljno usmerile v odpravo nedelovanja trga in zagotovile ustrezno veliko spremembo.

⁶³ Manjši odseki (npr. 20×20 metrov) se štejejo za dobro prakso za zagotovitev jasne opredelitve ciljnih območij.

⁶⁴ To mora vključevati: seznam ciljnih območij na podlagi kartiranja, trajanje ukrepa, proračun, vire javnega financiranja, opredelitev ustreznega časovnega okvira, merila upravičenosti, vključno s kakovostjo storitev, ki se bodo zagotavljale (hitrosti nalaganja in prenosa), pragove za posredovanje, zahteve glede načrtovanega veleprodajnega dostopa ter cene ali metodologijo določanja cen. Javno posvetovanje lahko vključuje tudi vprašanja deležnikom o tem, katere veleprodajne dostopovne izdelke bi želeli v ponudbi morebitnega novega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi.

⁶⁵ Neposredna posvetovanja z dobavitelji ali drugimi deležniki zaradi pravne varnosti ne izpolnjujejo zahtev glede javnega posvetovanja, ki mora zagotoviti odprtost in preglednost za vse zainteresirane strani.

79. V okviru javnega posvetovanja je treba zainteresirane strani pozvati, (a) naj predložijo pripombe o načrtovanem državnem posredovanju, njegovi zasnovi in glavnih značilnostih ter (b) predložijo podkrepljene informacije o omrežjih, ki obstajajo na ciljnem območju ali katerih postavitev na ciljnem območju se realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru⁶⁶.
80. Države članice morajo pri določitvi možnega ustreznega časovnega okvira upoštevati vse vidike, za katere je mogoče razumno pričakovati, da bodo vplivali na trajanje postavitve novega omrežja (tj. čas, potreben za izbirni postopek, morebitne sodne postopke in izpodbijanja, čas, potreben za pridobitev služnostnih pravic in dovoljenj, druge obveznosti, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje, razpoložljivost zmogljivosti za gradbena dela itd.). Če je za postavitev načrtovanega omrežja, financiranega z javnimi sredstvi (do začetka delovanja), potrebno več časa, kot je bilo predvideno, je treba izvesti novo kartiranje in javno posvetovanje.
81. Ne glede na to, ali so države članice na podlagi kartiranja morda že zbrale informacije o prihodnjih naložbenih načrtih, mora javno posvetovanje vedno vključevati rezultate najnovejšega kartiranja. To je nujno, da bi se čim bolj zmanjšala morebitna neupravičena izkrivljanja konkurence glede podjetij, ki na ciljnih območjih že zagotavljajo omrežja ali storitve, in ponudnikov, ki že imajo verodostojne naložbene načrte za ustrezeni časovni okvir.
82. Javno posvetovanje mora trajati vsaj trideset dni. Po koncu javnega posvetovanja mora država članica v enem letu začeti konkurenčni izbirni postopek ali izvajanje zadevnega projekta⁶⁷ za modele neposrednih naložb. Če država članica v navedenem obdobju ne začne konkurenčnega izbirnega postopka ali izvajanja projekta, financiranega z državnimi sredstvi, mora izvesti novo javno posvetovanje, preden lahko začne tak postopek ali tak projekt.
83. Priporočljivo je posvetovanje z nacionalnim regulativnim organom o rezultatih javnega posvetovanja⁶⁸.

5.2.2.4.3 Dobre prakse: ocena načrtov zasebnih naložb v okviru javnega posvetovanja

84. Če bi deležnik na javnem posvetovanju zgolj izrazil interes za načrte prihodnjih zasebnih naložb na ciljnem območju, obstaja tveganje zamud pri postavitvi širokopasovnih omrežij, če se te zasebne naložbe pozneje ne uresničijo, državno posredovanje pa se zavleče.
85. Da bi se zmanjšalo tveganje preprečevanja državnih posredovanj zaradi prihodnjih naložbenih načrtov, ki se ne bodo uresničili, se države članice lahko odločijo pozvati zadevne deležnike, naj v roku, ustreznem in sorazmernem z ravno zahtevanih informacij, zagotovijo dokaze o verodostojnosti njihovih načrtov naložb⁶⁹. Ti dokazi lahko vključujejo na primer podroben načrt postavitve z mejniki (npr. za vsako

⁶⁶ Rezultati javnega posvetovanja veljajo le v ustreznem časovnem obdobju, navedenem v javnem posvetovanju. Za izvajanje ukrepa po tem obdobju sta potrebna vsaj novo kartiranje in javno posvetovanje.

⁶⁷ To vključuje individualno pomoč, dodeljeno v okviru sheme državne pomoči.

⁶⁸ Podoben mehanizem je določen v členu 22 Direktive (EU) 2018/1972.

⁶⁹ Zaradi učinkovitosti lahko države članice ta poziv vključijo neposredno v javno posvetovanje. Druga možnost je, da države članice v okviru ocene rezultatov javnega posvetovanja zahtevajo dodatne informacije, kadar bi lahko nekateri načrti, ki so jih predložili deležniki, pomenili zgolj izraz interesa.

šestmesečno obdobje), ki dokazuje, da bo naložba dokončana v ustreznem časovnem okviru in bo zagotovila podobne zmogljivosti kot načrtovano omrežje, financirano z državnimi sredstvi.

86. Države članice lahko pri oceni verodostojnosti navedene zmogljivosti in pokritosti uporabijo enaka merila kot pri oceni zmogljivosti obstoječih omrežij, če je to razumno in primerno.
87. Države članice lahko pri oceni verodostojnosti prihodnjih naložbenih načrtov upoštevajo zlasti naslednja merila:
- (a) ali je deležnik predložil poslovni načrt v zvezi s projektom, v katerem je upošteval ustrezna merila, na primer v zvezi s časovnim okvirom, proračunom, lokacijo ciljnih prostorov, kakovostjo storitev, ki se bodo zagotavljale, vrsto omrežja in tehnologije, ki bosta uvedena, in stopnjo uporabe;
 - (b) ali je zadevni deležnik predložil verodostojen načrt projekta na visoki ravni, v katerem se ustrezno upoštevajo glavni mejniki projekta, kot so upravni postopki in dovoljenja (vključno s služnostnimi pravicami, okoljskimi dovoljenji, določbami o varnosti in zaščiti), gradbena dela, dokončanje omrežja, začetek poslovanja in zagotavljanje storitev končnim uporabnikom;
 - (c) ustreznost velikosti podjetja glede na velikost naložbe;
 - (d) rezultati, ki jih je deležnik dosegel pri primerljivih projektih;
 - (e) če je potrebno in primerno, geografske koordinate ključnih delov načrtovanega omrežja (bazne postaje, vstopne točke itd.).
88. Če država članica meni, da so načrti zasebnih naložb verodostojni, lahko zadevne deležnike povabi k sklenitvi sporazumov o zavezi, ki bi lahko vključevali obveznosti poročanja o napredku v zvezi z navedenimi mejniki.
89. Za zagotovitev koristnih informacij v skladu z zadevnimi pravili Unije⁷⁰ ali nacionalnimi pravili so odgovorni zadevni deležniki.
90. Država članica bi se morala z nacionalnim regulativnim organom posvetovati o svoji oceni verodostojnosti prihodnjih naložbenih načrtov⁷¹.
91. Država članica bi morala rezultate svoje ocene in razloge zanje sporočiti vsem deležnikom, ki so predložili informacije o svojih načrtih zasebnih naložb.

5.2.2.4.4 Dobre prakse: naknadno spremljanje izvajanja načrtov zasebnih naložb

92. Če država članica meni, da so predloženi načrti zasebnih naložb verodostojni, in je bilo zadevno območje posledično izključeno iz obsega državnega posredovanja, se lahko odloči, da bo od deležnikov, ki so predložili navedene načrte, zahtevala, da redno poročajo o doseganju mejnikov za postavitev omrežja in za zagotavljanje storitev.

⁷⁰ Na primer v skladu s členom 29 Direktive (EU) 2018/1972.

⁷¹ Podoben mehanizem je določen v členu 22 Direktive (EU) 2018/1972.

93. Če država članica ugotovi odstopanja od predloženega načrta, ki kažejo, da projekt ne bo uresničen, ali ima zadostne razloge za dvom o tem, da bo naložba dokončana, kot je bilo navedeno, lahko od zadevnih deležnikov zahteva predložitev dodatnih informacij, ki dokazujejo nadaljnjo verodostojnost navedene naložbe.
94. Če država članica resno dvomi o tem, da bo naložba dokončana, kot je bilo navedeno, lahko kadar koli v ustreznem časovnem okviru območja, na katera se naložba nanaša, vključi v novo javno posvetovanje, da bi preverila njihovo morebitno upravičenost do državnega posredovanja.

5.2.3 *Ustreznost pomoči kot instrumenta politike*

95. Država članica mora dokazati, da je pomoč ustrezna za odpravo ugotovljenega nedelovanja trga in doseganje ciljev pomoči. Državna pomoč ni ustrezna, če je mogoče enak rezultat doseči z drugimi, manj izkrivljajočimi ukrepi.
96. Državna pomoč ni edini instrument politike, ki je državam članicam na voljo za povečanje naložb v postavitev širokopasovnih omrežij. Države članice lahko uporabijo še druga, manj izkrivljajoča sredstva, kot so upravni in regulativni ukrepi ali tržni instrumenti.
97. Da bi bila pomoč ustrezna, morajo fiksna in mobilna omrežja, financirana z državnimi sredstvi, zagotavljati znatno izboljšane lastnosti v primerjavi z obstoječimi omrežji. Zato bi morala ta omrežja zagotoviti veliko spremembo. Velika sprememba je zagotovljena, če so zaradi državnega posredovanja izpolnjeni naslednji pogoji: (a) postavitve fiksne ali mobilne omrežja, financirane z državnimi sredstvi, pomeni pomembno novo naložbo⁷² ter (b) omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotovi znatne nove zmogljivosti za trg v smislu razpoložljivosti, zmogljivosti, hitrosti⁷³ in konkurenčnosti širokopasovnih storitev.
98. Zmogljivost omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, je treba primerjati z največjo zmogljivostjo obstoječega omrežja ali omrežij. Pri oceni velike spremembe je treba verodostojne naložbene načrte upoštevati le, če bi na ciljnih območjih v ustreznem časovnem okviru sami zagotovili podobne zmogljivosti kot načrtovano omrežje, financirano z državnimi sredstvi.

⁷² V primeru fiksnih omrežij se na primer obrobne naložbe, ki se nanašajo zgolj na nadgradnjo aktivnih sestavnih delov omrežja, ne bi smele šteti kot upravičene do državne pomoči. Podobno bi nekatere tehnologije za izboljšanje prenosa podatkov po bakrenih vodih (npr. tehnologija za preprečitev presluha) sicer lahko povečale zmogljivosti obstoječih omrežij, vendar večje naložbe v nova omrežja zanje niso nujne in zato ne bi smele biti upravičene do državne pomoči. Kar zadeva mobilna omrežja, lahko države članice v nekaterih okoliščinah dokažejo, da so naložbe v aktivno opremo lahko pomembne in da je javna podpora lahko utemeljena, če naložba ne vključuje le dodatnih nadgradenj, ampak je del pomembne nove naložbe v omrežje, ter so izpolnjeni vsi pogoji glede združljivosti. Glej na primer Odločbo Komisije C(2021) 9538 z dne 10. januarja 2022 o državni pomoči SA.57216 – Pokritost z mobilnimi omrežji na podeželskih območjih v Galiciji (UL C 46, 28.1.2022, str. 1).

⁷³ Subvencionirano omrežje mora zagotavljati hitrost storitev, ki je potrebna za izpolnitev zahteve glede velike spremembe. Vendar lahko, poleg hitrosti, ki je potrebna za izpolnitev zahteve glede velike spremembe, operaterji subvencioniranega omrežja ponujajo tudi storitve slabše kakovosti.

5.2.3.1 Velika sprememba – fiksna dostopovna omrežja

99. Kar zadeva državno pomoč za fiksna dostopovna omrežja, se obstoj velike spremembe oceni na podlagi razlikovanja med vrstami ciljnih območij, odvisno od prisotnosti fiksnih ultrahitrih omrežij.

5.2.3.1.1 Bele in sive lise

100. Bele lise so območja, na katerih ni fiksnega ultrahitrega omrežja ali se tako omrežje realno ne načrtuje v ustreznem časovnem okviru.
101. Sive lise so območja, na katerih je eno fiksno ultrahitro omrežje ali se tako omrežje realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru.
102. Da bi se na belih in sivih lisah dosegla velika sprememba, mora državno posredovanje:
- (a) vsaj potrojiti hitrost prenosa v primerjavi z obstoječim omrežjem; in
 - (b) pomeniti pomembno novo infrastrukturno naložbo, ki na trg prinaša znatne nove zmogljivosti⁷⁴.

5.2.3.1.2 Mešane lise (bele in sive)

103. Načeloma bi morale biti načrtovano posredovanje zasnovano tako, da je celotno ciljno območje belo ali sivo.
104. Kadar ločitev belih in sivih lis ni utemeljena, lahko države članice zaradi učinkovitosti izberejo ciljna območja, ki so delno bela in delno siva. Kadar na takih območjih nekateri končni uporabniki že uporabljajo storitve enega fiksnega ultrahitrega omrežja (ali jih bodo uporabljali v ustreznem časovnem okviru), morajo države članice zagotoviti, da državno posredovanje ne bo povzročilo neupravičenega izkrivljanja konkurence z obstoječim omrežjem.
105. Ustrezna rešitev lahko pomeni, da se omogoči omejena čezmerna širitev obstoječega fiksnega ultrahitrega omrežja, ki povezuje končne uporabnike na sivi lisi, ki je del mešane lise. V takih primerih se celotno ciljno območje za namene ocene državnega posredovanja lahko obravnava kot belo, če država članica dokaže, da so naslednji pogoji izpolnjeni:
- (a) čezmerna širitev glede na rezultate javnega posvetovanja ne povzroča neupravičenega izkrivljanja konkurence;
 - (b) je čezmerna širitev omejena na največ 10 % vseh prostorov na ciljnim območju;

⁷⁴ Tako je na primer, kadar se z novim omrežjem močno podaljšajo optična vlakna od jedra omrežja proti robu omrežja, na primer: (i) namestitev optičnih vlaken do baznih postaj, da bi se podprla postavitve fiksnih brezžičnih dostopovnih omrežij; (ii) postavitve optičnih vlaken do priključnih omaric, če te prej niso bile povezane z optičnim omrežjem, in (iii) povečanje obsega (podaljšanje) optičnih vlaken v kabelskih omrežjih.

- (c) so zahteve glede velike spremembe iz oddelka 5.2.3.1.1 v zvezi z belimi lisami izpolnjene in omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotavlja znatno boljše storitve, kot so storitve, ki so na voljo v sivem delu mešane lise. Izpolnjevanje zahtev glede velike spremembe iz oddelka 5.2.3.1.1 v zvezi s sivimi lisami ni potrebno.

106. Komisija bo ustreznost posredovanj na mešanih lisah ocenila za vsak primer posebej.

5.2.3.1.3 Črne lise

- 107. Črne lise so območja, na katerih sta vsaj dve fiksni ultrahitri omrežji ali se taki omrežji realno načrtujeta v ustreznem časovnem okviru.
- 108. Če državno posredovanje izpolnjuje pogoje iz oddelka 5.2.2.1, mora omrežje, financirano z državnimi sredstvi, izpolnjevati vsakega izmed naslednjih pogojev:
 - (a) vsaj potrojiti hitrost prenosa v primerjavi z obstoječim omrežjem;
 - (b) zagotavljati hitrost prenosa najmanj 1 Gb/s in hitrost nalaganja najmanj 150 Mb/s;
 - (c) pomeniti pomembno novo infrastrukturno naložbo, ki na trg prinaša znatne nove zmogljivosti⁷⁵.

5.2.3.2 Velika sprememba – mobilna dostopovna omrežja

- 109. Mobilno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotoviti veliko spremembo v smislu razpoložljivosti mobilnih storitev, zmogljivosti, hitrosti in konkurence, ki bi lahko spodbudila uvedbo novih inovativnih storitev⁷⁶.
- 110. Kot je navedeno v oddelku 2.3.2, je prehod na vsak nov standard IMT po navadi postopen. Med dvema celovitima zaporednima standardoma IMT so stopenjski hibridni sistemi, ki so običajno zmogljivejši od predhodnih sistemov. Mobilni komunikacijski sistem 4G LTE je na primer z več vidikov presegel 4G, samostojno omrežje 5G pa je zmogljivejše od nesamostojnega omrežja 5G. Podobno je vsak nov standard IMT zagotovil nove zmogljivosti⁷⁷. Čeprav vsi standardi IMT zagotavljajo mobilne govorne storitve, lahko le najnovejši standardi IMT zagotavljajo zmogljive mobilne širokopasovne storitve, vključno z nižjo latenco in večjimi zmogljivostmi prenosa.
- 111. Ker je za zagotavljanje novih funkcij potrebna večja zmogljivost, so za nove standarde IMT potrebne nove frekvence. Ker so frekvence redek vir, dodeljevanje teh frekvenc v Uniji za zagotavljanje mobilnih storitev poteka na podlagi dražbe ali drugih konkurenčnih izbirnih postopkov in se zanj plača pristojbina. Kadar se kot rezultat procesa dodeljevanja spektra izvaja nov standard IMT, je mogoče pričakovati, da bodo mobilna omrežja, ki uporabljajo to tehnologijo, v primerjavi z obstoječimi mobilnimi omrežji zagotovila znatne nove zmogljivosti. Ponudniki mobilnih storitev so visoke

⁷⁵ Glej opombo 68.

⁷⁶ To lahko vključuje zagotavljanje novih storitev, ki jih brez državnega posredovanja ne bi bilo mogoče zagotoviti, na primer povezano in avtomatizirano mobilnost.

⁷⁷ Glej tudi opombo 27.

vnapijajoče stroške za pridobitev novih pravic do uporabe spektra, ki podpira nov standard IMT, pripravljeni kriti le, če pričakujejo, da bo novi standard IMT omogočal boljše zmogljivosti, ki bi jim sčasoma zagotovile donosnost njihovih naložb. Na tej podlagi je Komisija priznala, da dodatne značilnosti omrežij 4G v primerjavi s prejšnjimi generacijami pomenijo veliko spremembo⁷⁸. Podobno imajo omrežja 5G in zlasti samostojna omrežja 5G na splošno dodatne funkcionalne zmogljivosti, na primer ultranizko latenco, visoko zanesljivost ter možnost, da se del omrežja rezervira za posebno uporabo in zagotovi določena kakovost storitve. Zaradi teh značilnosti bodo lahko omrežja 5G in zlasti samostojna omrežja 5G podprla nove storitve (npr. spremljanje zdravja in službe za ukrepanje v nujnih primerih, nadzor strojev v tovarni v realnem času, pametna omrežja za upravljanje energije iz obnovljivih virov, povezana in avtomatizirana mobilnost, natančno odkrivanje napak in hitro posredovanje) ter tako zagotovila veliko spremembo v primerjavi s prejšnjimi mobilnimi generacijami. Pričakuje se, da bodo mobilne tehnologije naslednje generacije (kot je 6G) v prihodnosti zagotovile še večje zmogljivosti.

5.2.3.3 Velika sprememba – zaledna omrežja

112. Zaledno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotoviti veliko spremembo v primerjavi z obstoječim omrežjem (ali omrežji). Velika sprememba je zagotovljena, če financirano zaledno omrežje zaradi državnega posredovanja pomeni znatno naložbo v zaledno infrastrukturo in ustrezno podpira vse večje potrebe fiksnih ali mobilnih dostopovnih omrežij. To je mogoče, kadar zaledno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, za razliko od obstoječega omrežja (ali omrežij), temelji na optičnih vlaknih ali drugih tehnologijah, ki lahko zagotovijo enako raven zmogljivosti kot optična vlakna. Kadar obstoječa omrežja temeljijo na optičnih vlaknih ali podobno zmogljivih tehnologijah, je mogoče veliko spremembo doseči na primer z ustreznim dimenzioniranjem zalednega omrežja, ki je odvisno od posebnih spreminjajočih se razmer na ciljnih območjih.
113. Če državno posredovanje zajema zaledno in dostopovno (fiksno ali mobilno) omrežje, mora biti zaledno omrežje dimenzionirano tako, da lahko podpre potrebe dostopovnih omrežij.
114. Država članica bi morala izbrati najprimernejše tehnologije v skladu z načelom tehnološke nevtralnosti ob upoštevanju značilnosti in potreb ciljnih območij, zlasti kadar optična ali podobno zmogljiva omrežja niso tehnično ali ekonomsko izvedljiva.

5.2.4 Sorazmernost pomoči

115. Države članice morajo dokazati, da je pomoč sorazmerna z obravnavano težavo. Dejansko morajo dokazati, da enaka sprememba v ravnanju ne bi bila dosežena z manjšo pomočjo in manjšim izkrivljanjem. Pomoč se šteje za sorazmerno, če je omejena na najmanjši potreben znesek, morebitno izkrivljanje konkurence pa je čim manjše, v skladu z načeli iz tega oddelka.

⁷⁸ Glej na primer Odločbo Komisije C(2020) 8939 final z dne 16. decembra 2020 o državni pomoči SA.54684 – Nemčija – Postavitev visokozmogljive mobilne infrastrukture v zvezni deželi Brandenburg (UL C 60, 19.2.2021, str. 2).

5.2.4.1 Konkurenčen izbirni postopek

116. Šteje se, da je državna pomoč sorazmerna, če je omejena na najmanjši znesek, potreben za izvedbo podprte gospodarske dejavnosti.
117. Brez poseganja v veljavna pravila o javnem naročanju je treba pomoč dodeliti na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega izbirnega postopka v skladu z načeli javnega naročanja⁷⁹. Poleg tega mora pomoč upoštevati načelo tehnološke nevtralnosti iz oddelka 5.2.4.2.
118. Državna pomoč se šteje za sorazmerno in omejeno na najmanjši potreben znesek, če je dodeljena na podlagi konkurenčnega izbirnega postopka z zadostnim številom udeležencev. Če udeležencev ali upravičenih ponudb ni dovolj, mora država članica pooblastiti neodvisnega revizorja za oceno izbrane ponudbe (vključno z izračuni stroškov).
119. Primerni so lahko različni postopki, odvisno od okoliščin. Pri posredovanjih, ki so tehnično zelo zapletena, lahko na primer države članice z morebitnimi ponudniki začnejo postopek konkurenčnega dialoga, da bi zagotovile najprimernejšo zasnovo posredovanja.
120. Država članica mora zagotoviti, da je izbrana ekonomsko najugodnejša ponudba⁸⁰. V ta namen mora vnaprej določiti objektivna, pregledna in nediskriminatorna kvalitativna merila za oddajo naročila ter relativni ponder posameznega merila.
121. Kvalitativna merila za oddajo naročila lahko med drugim vključujejo zmogljivost omrežja (vključno z njegovo varnostjo), geografsko pokritost, ali bo tehnološki pristop kos izzivom prihodnosti, učinek predlagane rešitve za konkurenco (vključno s pogoji in cenami veleprodajnega dostopa)⁸¹ in skupne stroške lastništva⁸².
122. Države članice lahko razmislijo o dodelitvi dodatnih prednostnih točk za upoštevanje meril v zvezi s podnebno in okoljsko uspešnostjo omrežja⁸³, zlasti kar zadeva njegove značilnosti podnebne nevtralnosti, vključno z njegovim ogljičnim odtisom, ter učinek omrežja na osnovne elemente naravnega kapitala, tj. zrak, vodo, zemljo in biotsko raznovrstnost. Države članice lahko izbranemu ponudniku tudi naložijo obveznost, da mora v primeru negativnega vpliva omrežja na okolje sprejeti sorazmerne blažitvene ukrepe.

⁷⁹ Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65) ter Direktiva 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1).

⁸⁰ V skladu z načeli javnega naročanja.

⁸¹ Topologije omrežij, ki omogočajo povsem razvezane in učinkovite zanke, bi morale na primer načeloma prejeti več prednostnih točk.

⁸² Skupne stroške lastništva upoštevajo na primer podjetja, ki nameravajo vlagati v sredstva. Ti stroški vključujejo začetno naložbo ter vse dolgoročne neposredne in posredne stroške. Čeprav je mogoče znesek začetne naložbe zlahka določiti, podjetja najpogosteje poskušajo analizirati vse morebitne stroške, ki jih bodo imela z upravljanjem in vzdrževanjem sredstev med njihovo življenjsko dobo, kar lahko pomembno vpliva na odločitev o naložbi.

⁸³ Na primer vpliv porabe energije ali življenjskega cikla naložbe in s tem upoštevanje meril v zvezi z načelom, da se ne škoduje bistveno, kot so določena v Uredbi (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

123. Kadar je pomoč neposredno ali prek notranjega subjekta (model neposredne naložbe) in brez konkurenčnega izbirnega postopka dodeljena javnemu organu, ki postavi in upravlja širokopasovno omrežje na veleprodajni ravni⁸⁴, mora država članica podobno utemeljiti svojo izbiro omrežja in tehnološke rešitve⁸⁵.
124. Vsako koncesijo, ki jo javni organ ali notranji subjekt dodeli tretji osebi, ali drugo pooblastitev tretje osebe za zasnovo, izgradnjo ali upravljanje omrežja je treba dodeliti na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega izbirnega postopka. Postopek mora biti v skladu z načeli o javnem naročanju, temeljiti na ekonomsko najugodnejši ponudbi in upoštevati načelo tehnološke nevtralnosti, brez poseganja v veljavna pravila o javnem naročanju.

5.2.4.2 Tehnološka nevtralnost

125. V skladu z načelom tehnološke nevtralnosti državno posredovanje ne sme dajati prednosti nobeni posamezni tehnologiji ali je izključevati, niti pri izboru upravičencev niti pri zagotavljanju veleprodajnega dostopa. Ker obstajajo različne tehnološke rešitve, konkurenčen izbirni postopek ne bi smel dajati prednosti nobeni posamezni tehnologiji ali omrežni platformi niti je izključevati. Ponudniki bi morali imeti pravico, da predlagajo zagotavljanje zahtevanih storitev na podlagi uporabe ali združevanja tehnologij, ki se jim zdijo najustreznejše. To ne posega v možnost, da države članice pred postopkom določijo želeno zmogljivost, vključno z energijsko učinkovitostjo omrežij, ter dodelijo prednostne točke najprimernejši tehnološki rešitvi ali kombinaciji tehnoloških rešitev na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril v skladu z oddelkom 5.2.4.1. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora vsem prosilcem za dostop zagotavljati dostop pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji, ne glede na uporabljeno tehnologijo.

5.2.4.3 Uporaba obstoječe infrastrukture

126. Uporaba obstoječe infrastrukture je eden glavnih dejavnikov, ki lahko prispeva k znižanju stroškov postavitve novega širokopasovnega omrežja in omejitvi vpliva na okolje.
127. Države članice bi morale podjetja, pripravljena sodelovati v konkurenčnem izbirnem postopku, spodbujati k uporabi katere koli razpoložljive obstoječe infrastrukture. Ta podjetja bi morale spodbujati tudi k predložitvi podrobnih informacij o obstoječih infrastrukturah, ki jih imajo v lasti ali jih nadzirajo⁸⁶ na območju načrtovanega posredovanja. Te informacije bi bilo treba predložiti pravočasno, da bi se lahko upoštevale pri pripravi ponudb. Kadar je to sorazmerno, pri čemer se med drugimi dejavniki upoštevajo velikost območja posredovanja, pripravljenost informacij in

⁸⁴ Upravičencu do pomoči se lahko dovoli, da zagotavlja maloprodajne storitve kot „zasilni trgovec na drobno“, če take storitve niso na voljo na trgu. Glej Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne 15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1).

⁸⁵ Glej Odločbo Komisije C(2018) 6613 final z dne 12. oktobra 2018 o državni pomoči SA.49614 (2018/N) – Litva – Razvoj dostopovne infrastrukture naslednje generacije – RAIN 3 (UL C 424, 23.11.2018, str. 8); Odločbo Komisije C(2016) 3931 final z dne 30. junija 2016 o državni pomoči SA.41647 – Italija – Strategija za širokopasovno povezavo (UL C 258, 15.7.2016, str. 4) in Odločbo Komisije C(2019) 6098 final z dne 20. avgusta 2019 o državni pomoči SA.52224 – Avstrija – Projekt za širokopasovno omrežje na Koroškem (UL C 381, 8.11.2019, str. 7).

⁸⁶ Infrastruktura, do katere lahko odobrijo dostop tretjim strankam.

razpoložljivi čas, bi morale države članice predložitev teh informacij določiti kot pogoj za sodelovanje v izbirnem postopku⁸⁷. Te informacije lahko vključujejo zlasti: (a) lokacijo in pot infrastrukture; (b) vrsto in trenutno uporabo infrastrukture; (c) kontaktno točko ter (d) pogoje za njeno uporabo, če obstajajo⁸⁸.

128. Države članice morajo omogočiti dostop do vseh informacij, ki so jim na voljo⁸⁹ v zvezi z obstoječo infrastrukturo, ki bi se lahko uporabila za uvajanje širokopasovnih omrežij na območju posredovanja. Priporoča se jim, naj se oprejo na enotno informacijsko točko, vzpostavljeno v skladu s členom 4(2) Direktive 2014/61/EU.

5.2.4.4 Veleprodajni dostop

129. Učinkovit veleprodajni dostop tretjih oseb do omrežij, ki prejemajo financiranje, je nepogrešljiv del vsakega ukrepa državne pomoči. Veleprodajni dostop tretjim podjetjem zlasti omogoča, da konkurirajo izbranemu ponudniku, s čimer se krepi izbira in konkurenca na območjih, ki jih zadeva ukrep. Veleprodajni dostop tudi preprečuje nastajanje regionalnih monopolov na področju ponudbe storitev. Ker omogoča razvoj konkurence na ciljnem območju, zagotavlja tudi dolgoročni razvoj trga na tem območju. Ta dostop ni odvisen od nobene predhodne tržne analize v smislu poglavja III Direktive (EU) 2018/1972. Kljub temu bi bilo treba pri vrsti obveznosti veleprodajnega dostopa, ki veljajo za omrežje, financirano z državnimi sredstvi, upoštevati portfelj obveznosti dostopa, ki so določene v sektorskih pravilih. Ker upravičenci do pomoči pri postavitvi omrežja ne uporabljajo le svojih sredstev, ampak tudi javna sredstva, bi morali zagotoviti bolj raznolike veleprodajne dostopovne izdelke, kot so tisti, ki jih nacionalni regulativni organi zahtevajo za podjetja s pomembno tržno močjo. Ta veleprodajni dostop bi bilo treba odobriti čim prej pred začetkom zagotavljanja zadevnih storitev, kadar namerava operater omrežja zagotavljati tudi maloprodajne storitve, pa vsaj šest mesecev pred začetkom zagotavljanja teh storitev.
130. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora operaterjem zagotoviti učinkovit dostop pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji. To lahko pomeni nadgradnjo in povečanje zmogljivosti obstoječe infrastrukture, če je potrebno, ter postavitev

⁸⁷ Glej uvodni izjavi 115 in 116 Odločbe Komisije v zadevi SA. 40720 (2016/N) – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve za obdobje 2016–2020 (UL C 323, 2.9.2016, str. 2), , v katerih so organi Združenega kraljestva od vseh ponudnikov zahtevali, da se zavežejo kodeksu ravnanja. Kodeks ravnanja je vključeval standarde za: (i) raven podrobnosti informacij, ki jih je treba predložiti; (ii) časovne okvire, v katerih je treba predložiti informacije; (iii) sprejemljive pogoje sporazuma o nerazkritju informacij in (iv) obveznost, da je infrastruktura na voljo za uporabo v okviru drugih ponudb. Ponudniki, ki ne bi izpolnjevali pogojev kodeksa ravnanja, bi se izključili iz postopka javnega naročanja.

⁸⁸ To je zlasti možno, če taki pogoji že obstajajo zaradi regulativnih obveznosti, ki so jih naložili nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi v okviru Direktive (EU) 2018/1972, kadar je dostop predviden v prejšnji odločbi o državni pomoči ali kadar je na voljo poslovna veleprodajna ponudba.

⁸⁹ Dostop do teh informacij je lahko omejen v skladu z veljavnimi pravili. Dostop do informacij v zvezi s fizično infrastrukturo iz Direktive 2014/61/EU je lahko omejen na primer zaradi varnosti in celovitosti omrežij, nacionalne varnosti, javnega zdravja ali varnosti, zaupnosti ali poslovnih skrivnosti.

zadostne nove infrastrukture (npr. dovolj veliki vodi, da se lahko uporabljajo za zadostno število omrežij, in različne topologije omrežij)⁹⁰.

131. Države članice morajo pogoje in cene za veleprodajne dostopovne izdelke navesti v dokumentaciji za konkurenčen izbirni postopek ter te informacije objaviti na celovitem spletišču na nacionalni ali regionalni ravni. Splošna javnost bi morala imeti dostop do spletišča brez kakršnih koli omejitev, tudi brez predhodne registracije uporabnika.
132. Da bi se zagotovila učinkovitost veleprodajnega dostopa in da bi lahko prosilec za dostop zagotavljal svoje storitve, je treba veleprodajni dostop tudi dodeliti za dele omrežja, ki niso bili financirani z državnimi sredstvi in jih upravičenec do pomoči morda ni postavil⁹¹.

5.2.4.4.1 Pogoji veleprodajnega dostopa

133. Učinkovit veleprodajni dostop je treba dodeliti za najmanj deset let za vse aktivne izdelke razen virtualno razvezanega lokalnega dostopa (VULA).
134. Dostop na podlagi VULA je treba dodeliti za enako dolgo obdobje, kot je življenjska doba infrastrukture, ki jo VULA nadomešča⁹².
135. Dostop do nove infrastrukture (npr. do vodov, drogov, priključnih omaric ali temnih optičnih vlaken) je treba dodeliti za življenjsko dobo zadevnega omrežnega elementa⁹³. Če se državna pomoč dodeli za novo infrastrukturo, mora biti infrastruktura dovolj velika, da lahko zadovolji sedanje in razvijajoče se povpraševanje prosilcev za dostop⁹⁴. To dopolnjuje regulativne obveznosti, ki jih lahko sprejme nacionalni regulativni organ, in ne posega vanje.
136. Države članice se morajo z nacionalnimi regulativnimi organi posvetovati o veleprodajnih dostopovnih izdelkih, pogojih in cenah. Nacionalne regulativne organe se spodbuja k oblikovanju smernic iz oddelka 5.2.4.6.

⁹⁰ Odvisno od vrste posredovanja lahko to vključuje: dovolj velike vode, zadostno število temnih optičnih vlaken, vrsto in nadgradnjo drogov, stolpov, vrsto in velikost priključnih omaric, da se zagotovi učinkovita razvezava, itd. Glej Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2) in Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne 15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1).

⁹¹ Učinkovit dostop na primer pomeni, da je dodeljen ustrezen veleprodajni dostop do aktivne opreme, tudi če je financirana le infrastruktura.

⁹² Ker je VULA v tem konkretnem primeru nadomestek fizične razvezave nove infrastrukture, se zanj uporabljajo enaka pravila kot za novo infrastrukturo.

⁹³ Glej Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne 15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1). Če se prejemnik pomoči odloči posodobiti ali zamenjati infrastrukturo pred iztekom življenjske dobe infrastrukture, ki prejema pomoč, bo moral še naprej omogočati dostop do nove infrastrukture za celotno obdobje, predvideno za prvotno infrastrukturo.

⁹⁴ Če se na primer postavijo novi vodi za namestitvev optičnih vlaken, bi se morali ti uporabljati za vsaj tri samostojne kable iz optičnih vlaken, od katerih vsak gosti več optičnih vlaken in lahko zato povezuje več podjetij, odvisno od posebnosti omrežja. Če je zmogljivost obstoječe infrastrukture omejena in ta infrastruktura ne more zagotoviti dostopa do vsaj treh samostojnih kablov iz optičnih vlaken po načelu „prvi prispe, prvi dobi“, bi moral operater omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, dati prosilcem za dostop na voljo vsaj 50 % zmogljivosti (zlasti temna optična vlakna).

137. Enaki pogoji dostopa se morajo uporabljati za celotno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, vključno z deli omrežja, na katerih se uporablja obstoječa infrastruktura. Obveznosti dostopa je treba izvrševati ne glede na morebitno spremembo lastništva, vodenja ali upravljanja omrežja, financiranega z državnimi sredstvi.
138. Če upravičenec do pomoči ali prosilec za dostop, ki se poveže z omrežjem, financiranim z državnimi sredstvi, uporablja svoja sredstva, se lahko odloči razširiti svoje omrežje na sosednja območja zunaj ciljnega območja. Prosilci za dostop lahko take razširitve izvedejo na podlagi obveznosti veleprodajnega dostopa. Če niso povezani z upravičencem do pomoči, so take razširitve na sosednja območja neomejene. Šteje se, da prosilec za dostop ni povezan z upravičencem do pomoči, če nista del iste skupine in ne sodelujeta v njunih zadevnih podjetjih. Razširitve upravičencev do pomoči se lahko dovolijo na podlagi naslednjih kumulativnih zaščitnih ukrepov:
- (a) države članice morajo pri javnih posvetovanjih (glej oddelek 5.2.2.4.2) navesti, da so zasebne razširitve dovoljene v poznejši fazi, in zagotoviti koristne informacije o možni pokritosti takih razširitev;
 - (b) razširitve na sosednja območja se lahko izvedejo šele dve leti po začetku delovanja omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, če se pojavi ena od naslednjih okoliščin:
 - (i) deležniki pri javnem posvetovanju dokažejo, da bi načrtovana razširitev lahko vstopila na sosednje območje, na katerem delujeta že najmanj dve samostojni omrežji, ki zagotavljata hitrosti, primerljive s hitrostmi omrežja, financiranega z državnimi sredstvi;
 - (ii) na sosednjem območju je najmanj eno omrežje, ki zagotavlja hitrosti, primerljive s hitrostmi omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, in ki je začelo delovati manj kot pet let pred začetkom delovanja omrežja, financiranega z državnimi sredstvi⁹⁵.
139. Če so na podlagi rezultatov javnega posvetovanja dokazana tveganja drugih znatnih izkrivljanj konkurence, je treba razširitve upravičenca do pomoči prepovedati.

5.2.4.4.2 Veleprodajni dostopovni izdelki

5.2.4.4.2.1 Fiksna dostopovna omrežja, postavljena na belih lisah

140. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotavljati vsaj dostop z bitnim tokom, dostop do temnih optičnih vlaken in dostop do infrastrukture, vključno s priključnimi omaricami, drogovi, stolpi in vodi.
141. Poleg tega morajo države članice zagotoviti, da omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotavlja vsaj fizično razvezavo ali VULA. Vsak izdelek VULA mora vnaprej odobriti nacionalni regulativni organ ali drug pristojni organ, da bi se lahko štel za ustrezen veleprodajni dostopovni izdelek.

⁹⁵

Ta pravila se uporabljajo tudi v primeru povezav do zalednih omrežij, financiranih z državnimi sredstvi, ali v primeru mobilnega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, ki se pozneje uporabi zagotavljanje storitev fiksnega brezžičnega dostopa na območjih, ki jih že pokriva fiksno omrežje.

5.2.4.4.2.2 Fiksna dostopovna omrežja, postavljena na sivih in črnih lisah

142. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotavljati vsaj (a) veleprodajne dostopovne izdelke iz odstavka 140 in (b) fizično razvezavo.
143. Države članice lahko štejejo za primerno, da se ne zahteva zagotavljanje fizične razvezave, ampak zagotavljanje VULA. V tem primeru morajo države članice navesti svojo namero o odobritvi odstopanja od obveznosti zagotavljanja fizične razvezave in to odločitev utemeljiti pri javnem posvetovanju. Dokazati morajo, da nadomestitev zagotavljanja fizične razvezave z zagotavljanjem VULA ne pomeni tveganja za neupravičeno izkrivljanje konkurence, ob upoštevanju rezultata javnega posvetovanja ter značilnosti trga in zadevnega območja⁹⁶. Na podlagi tega bo Komisija ocenila, ali zagotavljanje VULA namesto fizične razvezave zagotavlja sorazmernost pomoči.

5.2.4.4.2.3 Mobilna dostopovna omrežja

144. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotavljati primeren nabor veleprodajnih dostopovnih izdelkov ob upoštevanju značilnosti trga, da bi se zagotovil učinkovit dostop do subvencioniranega omrežja. To vključuje vsaj gostovanje ter dostop do drog, stolpov in vodov. Takoj, ko bodo na voljo, bo moralo omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotoviti dostopovne izdelke, potrebne za izkoriščanje naprednejših funkcij⁹⁷ mobilnih omrežij, kot so omrežja 5G in prihodnje generacije mobilnih omrežij⁹⁸.

5.2.4.4.2.4 Zaledna omrežja

145. Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotavljati vsaj eno aktivno storitev ter dostop do drog, stolpov, vodov in temnih optičnih vlaken.
146. Države članice morajo predvideti zagotovitev zadostne zmogljivosti za novo infrastrukturo (npr. dovolj velike vode, da se lahko uporabljajo za postavitev optičnih vlaken za zadovoljitev pričakovanih potreb vseh prosilcev za dostop), če je to nujno za zagotovitev učinkovitega dostopa pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji.

5.2.4.4.3 Veleprodajni dostop na podlagi razumnega povpraševanja

147. Z odstopanjem od pogojev iz oddelka 5.2.4.4.2 lahko države članice omejijo zagotavljanje nekaterih veleprodajnih dostopovnih izdelkov na primere razumnega povpraševanja s strani prosilca za dostop, če bi zagotavljanje takih izdelkov nesorazmerno zvišalo stroške naložbe brez znatnih koristi v smislu večje konkurence.
148. Da bi Komisija odobrila tako odstopanje, morajo države članice zagotoviti obrazložitev na podlagi značilnosti specifičnega posredovanja. Obrazložitev bi morala biti dobro utemeljena na podlagi objektivnih meril, kot so nizka gostota prebivalstva

⁹⁶ Take značilnosti lahko zadevajo veljavno predhodno ureditev na trgih elektronskih komunikacij, poslovni model prisotnih operaterjev na trgu (izključno veleprodajni ali vertikalno integrirani ponudniki širokopasovnih storitev), obseg ukrepa državne pomoči, uporabo fizične razvezave v zadevni državi članici itd.

⁹⁷ Na primer dostopovno omrežje z več operaterji (MORAN), jedrno omrežje z več operaterji (MOCN), omrežno rezinjenje.

⁹⁸ Države članice morajo pri dodelitvi pomoči zagotoviti, da so drogi in stolpi ustrezni za dodelitev takega dostopa glede na sedanjo in razvijajočo se tržno strukturo.

na zadevnih območjih, velikost ciljnega območja ali velikost upravičencev do pomoči⁹⁹. Država članica mora za vsak dostopovni izdelek, ki se ne bo zagotavljal, s podrobnimi in objektivnimi izračuni stroškov dokazati, da bi se zaradi zagotavljanja tega izdelka nesorazmerno zvišali stroški posredovanja.

149. Povpraševanje prosilca za dostop se šteje za razumno, če (a) prosilec za dostop zagotovi poslovni načrt, ki upravičuje razvoj izdelka na omrežju, financiranem z državnimi sredstvi, in (b) nobeno drugo podjetje na istem geografskem območju še ne ponuja drugega primerljivega dostopovnega izdelka po enakih cenah kot na gosteje poseljenih območjih¹⁰⁰.
150. Če je zahteva za dostop razumna, mora dodatne stroške za odobritev te zahteve kriti upravičenec do pomoči.

5.2.4.4.4 Oblikovanje cen veleprodajnega dostopa

151. Države članice morajo pri oblikovanju cen veleprodajnih dostopovnih izdelkov zagotoviti, da cena veleprodajnega dostopa za posamezen izdelek temelji na eni od naslednjih referenčnih vrednosti oziroma enem od naslednjih načel oblikovanja cen:
- (a) povprečnih objavljenih veleprodajnih cenah, ki prevladujejo na drugih primerljivih in bolj konkurenčnih območjih v državi članici;
 - (b) reguliranih cenah, ki jih je nacionalni regulativni organ že določil ali odobril za zadevne trge in storitve;
 - (c) stroškovni usmerjenosti ali metodologiji, določeni v skladu s sektorskim regulativnim okvirom.
152. Z nacionalnim regulativnim organom se je treba posvetovati o veleprodajnih dostopovnih izdelkih in pogojih za veleprodajni dostop, vključno s cenami in povezanimi spori, kot je določeno v oddelku 5.2.4.6.

⁹⁹ Glej na primer Odločbo Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 o državni pomoči N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2) in Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2).

¹⁰⁰ Komisija lahko sprejme tudi druge pogoje v okviru analize sorazmernosti glede na značilnosti zadeve in skupni učinek ukrepa. Glej na primer Odločbo Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 o državni pomoči N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2) in Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2). Če so pogoji izpolnjeni, bi bilo treba dostop odobriti v obdobju, ki je običajno za posamezen trg. Organ, ki dodeljuje pomoč, bi moral v primeru spora nacionalni regulativni organ ali drug pristojni nacionalni organ zaprositi za nasvet.

5.2.4.4.5 Vračilo sredstev

153. Znesek pomoči za državna posredovanja v podporo postavitvi fiksnega in mobilnega omrežja je pogosto določen vnaprej, da bi se pokrila pričakovana vrzel v financiranju med življenjsko dobo infrastrukture, ki je prejela pomoč.
154. Ker so zneski prihodnjih stroškov in prihodkov po navadi negotovi, bi morale države članice v tem primeru med celotno življenjsko dobo infrastrukture, ki prejema pomoč, pozorno spremljati izvajanje vsakega projekta, financiranega z državnimi sredstvi¹⁰¹, in zagotoviti mehanizem za vračilo sredstev. Ta mehanizem omogoča ustrezno upoštevanje informacij, ki jih upravičenec do pomoči ni mogel vključiti v prvotni poslovni načrt, ko je zaprosil za državno pomoč. Dejavniki, ki bi lahko vplivali na dobičkonosnost projekta in ki bi jih morda bilo težko ali celo nemogoče z zadostno točnostjo določiti vnaprej, so na primer: (a) dejanski stroški postavitve omrežja; (b) dejanski prihodki od jedrnih storitev; (c) dejanska uporaba in (d) dejanski prihodki od nejedrnih storitev¹⁰².
155. Države članice morajo mehanizem za vračilo sredstev izvajati med življenjsko dobo infrastrukture, ki prejema pomoč, če znesek pomoči za projekt presega 10 milijonov EUR. Pravila tega mehanizma morajo pregledno in jasno določiti v dokumentaciji konkurenčnega izbirnega postopka.
156. Vračilo sredstev ni potrebno, če se projekt izvaja po modelu neposredne naložbe, pri katerem javni organ postavi in upravlja izključno veleprodajno omrežje v javni lasti z edinim namenom, da se vsem podjetjem dodeli pravičen in nediskriminatoren dostop¹⁰³.
157. Ker lahko različni dejavniki pozitivno ali negativno vplivajo na poslovni načrt upravičenca do pomoči, bi bilo treba mehanizem za vračilo sredstev zasnovati tako, da se upoštevata in uravnotežita dva cilja: (a) državi članici bi moral omogočiti izterjavo zneskov, ki presegajo razumen dobiček¹⁰⁴; (b) ne bi smel ogroziti spodbud za podjetja,

¹⁰¹ To vključuje individualno pomoč, dodeljeno v okviru sheme državne pomoči.

¹⁰² Mehanizem za vračilo sredstev lahko na primer pomaga izterjati dobiček, ki je večji od razumno pričakovanega, na primer zaradi: (i) večje uporabe širokopasovnih izdelkov, kot je bila napovedana, kar je zagotovilo dodatne dobičke in zmanjšalo naložbeno vrzel, in (ii) večjih prihodkov, kot so bili napovedani, od izdelkov, ki niso povezani s širokopasovno povezavo, kar je zagotovilo dodatne dobičke in zmanjšalo naložbeno vrzel (npr. prihodki od novih veleprodajnih dostopovnih izdelkov). Glej Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

¹⁰³ Mehanizem za vračilo sredstev je lahko potreben tudi v drugih primerih, na primer za nekatere modele javnega lastništva. Glej na primer Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

¹⁰⁴ Razumen dobiček bi moral pomeniti stopnjo donosa kapitala, ki bi jo potrebovalo povprečno podjetje, ob upoštevanju stopnje tveganja, značilne za širokopasovni sektor, in vrste storitev, ki se zagotavljajo. Potrebna stopnja donosa kapitala se običajno določi na podlagi tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC).

da sodelujejo v konkurenčnem izbirnem postopku¹⁰⁵ in si pri postavitvi omrežja prizadevajo za stroškovno učinkovitost (povečanje učinkovitosti). Da bi države članice dosegle dobro ravnotežje med ciljema, bi morale uvesti merila, s katerimi bi spodbudile povečanje učinkovitosti¹⁰⁶.

158. Znesek spodbude je treba določiti na največ 30 % razumnega dobička. Države članice ne bi smele zahtevati vračila dodatnega dobička, ki je enak tej zgornji meji ali manjši (tj. razumen dobiček, h kateremu se prišteje znesek spodbude¹⁰⁷). Dobiček, ki presega zgornjo mejo, si morata deliti upravičenec do pomoči in država članica na podlagi intenzivnosti pomoči, ki izhaja iz rezultatov konkurenčnega izbirnega postopka¹⁰⁸.
159. Mehanizmi za vračilo sredstev morajo upoštevati tudi dobiček, ustvarjen pri drugih poslih v zvezi z omrežjem, financiranim z državnimi sredstvi. Kadar je na primer podjetje ustanovljeno izrecno za postavitev ali upravljanje omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, obstoječi delničar tega podjetja pa proda vse ali del svojih delnic v podjetju v sedmih letih od dokončanja omrežja ali v desetih letih od dodelitve pomoči, mora država članica izterjati morebitni znesek, za katerega prihodki od prodaje presegajo ceno, po kateri bi sedanji delničar dosegel razumen dobiček¹⁰⁹.

5.2.4.5 Ločeno računovodstvo

160. Da bi pomoč ostala sorazmerna in ne bi povzročila čezmernih nadomestil ali navzkrižnega subvencioniranja dejavnosti, ki ne prejemajo pomoči, mora upravičenec do pomoči zagotoviti ločeno računovodstvo, da bi se jasno opredelili stroški za postavitev in upravljanje ter prihodki od izkoriščanja omrežja, postavljenega z državnimi sredstvi.

5.2.4.6 Vloga nacionalnih regulativnih organov, nacionalnih organov za konkurenco, nacionalnih središč odličnosti in kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave

161. Pri oblikovanju najustrežnejših državnih posredovanj v podporo širokopasovnim omrežjem je zlasti pomembno sodelovanje nacionalnih regulativnih organov. Ti so si zaradi svoje ključne vloge, ki izhaja iz sektorskih predpisov, pridobili tehnično znanje in izkušnje ter lahko najprimerneje podpirajo javne organe pri oblikovanju državnega posredovanja.
162. Državam članicam se priporoča, naj sistematično vključujejo nacionalne regulativne organe v oblikovanje, izvajanje in spremljanje državnih posredovanj ter med drugim

¹⁰⁵ Sodelovanje v konkurenčnem izbirnem postopku je odvisno od pričakovanega dobička in izgub. Izgube lahko na primer nastanejo, če so pričakovanja ponudnika glede prihodnjih dohodkov od zagotavljanja širokopasovnih storitev preveč optimistična ali če nastanejo nepričakovani stroški. Ker organ, ki dodeljuje pomoč, ne povrne morebitnih nepričakovanih izgub, lahko strog mehanizem za vračilo sredstev v zvezi s prihodnjim dobičkom poveča splošno tveganje za vlagatelja in odvrača od sodelovanja v konkurenčnem izbirnem postopku.

Zaradi povečanja učinkovitosti se ne sme zmanjšati kakovost opravljene storitve.

¹⁰⁷ Če razumni dobiček znaša 10 %, bi največji znesek spodbude znašal 3 %.

¹⁰⁸ Če na primer razumni dobiček znaša 10 %, največji znesek spodbude pa 3 %, bi morale države članice izterjati le dobiček nad 13 %. Če dejanski dobiček znaša 20 % in je intenzivnost pomoči 70 %, se razlika v dobičku od 13 % do 20 % razdeli na naslednji način: 70 % državam članicam in 30 % vlagatelju v širokopasovno omrežje.

¹⁰⁹ Če ima na primer delničar v lasti 40 % delnic upravičenega podjetja, neto sedanja vrednost podjetja z uporabo razumnega dobička kot diskontne stopnje pa je X, mora država članica, če delničar proda svoje delnice za skupni znesek Y, od njega izterjati znesek $Y - 40 \% \cdot X$.

zlasti v (a) opredelitev ciljnih območij (kartiranje in javno posvetovanje), (b) oceno izpolnjevanja zahtev glede velike spremembe in (c) mehanizme za reševanje sporov, tudi v primeru sporov v zvezi s katerim koli od navedenih vidikov.

163. Kar zadeva specifično strokovno znanje nacionalnih regulativnih organov v zvezi z nacionalnimi trgi, se morajo države članice z najprimernejšimi nacionalnimi regulativnimi organi posvetovati o: (a) veleprodajnih dostopovnih izdelkih, pogojih in oblikovanju cen (oddelek 5.2.4.4) ter (b) obstoječih infrastrukturah, ki so predmet predhodnega urejanja (oddelek 5.2.4.3). Kadar nacionalni regulativni organ prejme potrebne kompetence za sodelovanje v državnih posredovanjih za postavitve širokopasovnih omrežij, bi morala država članica temu organu poslati podroben opis ukrepov pomoči vsaj dva meseca pred prigrasitvijo državne pomoči, da bi se mu zagotovil razumen rok za predložitev mnenja.
164. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnih regulativnih organov v skladu z regulativnim okvirom lahko ti organi v okviru razširjanja dobrih praks izdajo smernice za lokalne organe, med drugim o izvedbi analize trga ter opredelitvi veleprodajnih dostopovnih izdelkov in oblikovanju cen. Pri pripravi teh smernic bi bilo treba upoštevati regulativni okvir in priporočila Komisije¹¹⁰.
165. Poleg sodelovanja nacionalnih regulativnih organov se lahko države članice posvetujejo tudi z nacionalnimi organi za konkurenco, da bi na primer pridobile nasvet o tem, kako vzpostaviti enake konkurenčne pogoje za vsa podjetja in preprečiti, da bi se nesorazmerno velik delež državnih sredstev namenil enemu podjetju, s čimer bi se okrepil (morda že prevladujoč) tržni položaj¹¹¹.
166. Države članice lahko ustanovijo nacionalna središča odličnosti ali kompetenčne urade za širokopasovne povezave, ki lahko javnim organom pomagajo pri oblikovanju državnega posredovanja v podporo postavitvi širokopasovnih omrežij¹¹².

5.2.5 Preglednost in spremljanje pomoči ter poročanje o njej

167. Države članice morajo izpolnjevati zahteve iz oddelka 7 glede preglednosti, poročanja in spremljanja.

¹¹⁰ To bi povečalo preglednost, zmanjšalo upravno breme lokalnih organov in nacionalnim regulativnim organom omogočilo, da se izognejo preverjanju vsakega primera državne pomoči posebej.

¹¹¹ Glej na primer mnenje francoskega organa za konkurenco št. 12-A-02 z dne 17. januarja 2012 v zvezi z zahtevo za mnenje senatnega odbora za gospodarstvo, trajnostni razvoj in regionalno načrtovanje glede okvira za vključevanje lokalnih organov v postavitve visokozmogljivih širokopasovnih omrežij (Avis No 12-A-02 du 17 janvier 2012 de l'Autorité de la concurrence relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit).

¹¹² Glej na primer Odločbo Komisije K(2008) 6705 z dne 5. novembra 2008 o državni pomoči N 237/08 – Nemčija – Podpora za širokopasovno omrežje v Spodnji Saški (UL C 18, 24.1.2009, str. 1); Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2) in Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA.40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

5.3 Negativni učinki na konkurenco in trgovino

168. Pomoč za postavitev fiksnih in mobilnih omrežij ima lahko negativne učinke v smislu izkrivljanja trga in vpliva na trgovino med državami članicami.
169. Komisija ocenjuje pomen izkrivljanja konkurence in učinka na trgovino v smislu učinkov na konkurente ter morebitnega izrinjanja zasebnih naložb. Javna podpora lahko lokalne ponudnike storitev tudi spodbudi, da namesto rešitev pod tržnimi pogoji uporabijo storitve, ki jih zagotavlja omrežje, financirano z državnimi sredstvi. Poleg tega lahko, kadar je verjetno, da bo upravičenec do pomoči podjetje, ki že ima prevladujoč položaj na trgu ali bi ga lahko pridobilo zaradi javne naložbe, pomoč oslabi konkurenčni pritisk, ki ga lahko izvajajo konkurenti. Tudi kadar se izkrivljanja na individualni ravni morda štejejo za omejena, lahko sheme pomoči na kumulativni podlagi še vedno povzročijo visoke stopnje izkrivljanja.

5.4 Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino

170. Komisija bo pozitivne učinke načrtovane pomoči na podprte gospodarske dejavnosti primerjala z dejanskimi in možnimi negativnimi učinki na konkurenco in trgovinske pogoje. Da bi bila državna pomoč združljiva z notranjim trgom, morajo biti pozitivni učinki večji od njenih negativnih učinkov.
171. Komisija bo najprej ocenila pozitivne učinke pomoči na podprte gospodarske dejavnosti, vključno z njenim prispevanjem k doseganju ciljev digitalne politike. Država članica mora na podlagi analize hipotetičnih scenarijev dokazati, da so učinki ukrepa v primerjavi s tem, kar bi se zgodilo brez pomoči, pozitivni. Kot je navedeno v oddelku 5.2.1, lahko pozitivni učinki vključujejo doseganje ciljev državnega posredovanja, kot so uvajanje novega omrežja na trgu, ki zagotavlja dodatno zmogljivost in hitrost ter nižje cene in večjo izbiro za končne uporabnike, večjo kakovost in inovacije. S tem bi se razširil tudi dostop končnih uporabnikov do spletnih virov in verjetno bi se spodbudila rast povpraševanja. Posledično bi to lahko tudi prispevalo k dokončanju enotnega digitalnega trga in koristilo celotnemu gospodarstvu Unije.
172. Poleg tega lahko Komisija, če je primerno, tudi upošteva, ali ima pomoč še druge pozitivne učinke, na primer izboljšanje energijske učinkovitosti omrežnih operacij ali na področju politik Unije, kot je evropski zeleni dogovor.
173. Države članice morajo nato dokazati, da so negativni učinki čim manjši. Pri zasnovi ukrepa ob upoštevanju nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti pomoči (oddelki 5.2.2, 5.2.3 in 5.2.4) bi morale države članice upoštevati na primer velikost projektov, posamezne in skupne zneske pomoči, značilnosti upravičencev (npr. ali imajo pomembno tržno moč) in značilnosti ciljnih območij (npr. število zmogljivih obstoječih omrežij ali zmogljivih omrežij, realno načrtovanih na danem območju). Da bi lahko Komisija ocenila verjetne negativne učinke, so države članice spodbujene, da predložijo vse ocene učinka, ki jih imajo na voljo, ter naknadna vrednotenja podobnih predhodnih shem.

6. OCENA ZDRUŽLJIVOSTI UKREPOV ZA SPODBUJANJE UPORABE

174. Razpoložljivost širokopasovnega omrežja je predpogoj za možnost naročnine na širokopasovne storitve. Vendar to v nekaterih primerih morda ne bo zadostovalo za zagotovitev, da bodo potrebe končnih uporabnikov (navedene zlasti v odstavkih 53 in 61) zadovoljene in da bodo dosežene koristi za družbo kot celoto.
175. Razlog za to bi lahko bila razmeroma majhna naklonjenost končnih uporabnikov naročanju na širokopasovne storitve. Taka majhna naklonjenost je lahko posledica različnih dejavnikov, vključno z: (a) ekonomskim učinkom stroškov naročnine na širokopasovne storitve za končne uporabnike na splošno ali za nekatere kategorije končnih uporabnikov v negotovem položaju in (b) pomanjkanjem zavedanja o koristih, ki jih zagotavlja naročnina na širokopasovne storitve.
176. Ukrepi na strani povpraševanja, kot so kuponi, so namenjeni zmanjševanju stroškov končnih uporabnikov in bi lahko bili koristni za odpravo specifičnega nedelovanja trga v smislu uporabe razpoložljivih širokopasovnih storitev. Razširjen in cenovno dostopen dostop do povezljivosti ustvarja pozitivne zunanje učinke, ker lahko spodbuja rast in inovacije v vseh sektorjih gospodarstva. Kadar cenovno ugodnega dostopa do ustreznih širokopasovnih storitev ni mogoče zagotoviti, na primer zaradi visokih maloprodajnih cen, bi se lahko tako nedelovanje trga odpravilo z državno pomočjo. V takih primerih ima lahko dodelitev državne pomoči pozitivne učinke.
177. Kuponi ne pomenijo pomoči za končne uporabnike, vključno s posameznimi potrošniki, če ti končni uporabniki ne izvajajo gospodarske dejavnosti, ki spada na področje uporabe člena 107(1) Pogodbe. Vendar bi kuponi lahko pomenili pomoč z vidika končnih uporabnikov, če ti izvajajo gospodarsko dejavnost s področja uporabe člena 107(1) Pogodbe. Kljub temu bi ta pomoč glede na omejeno vrednost kuponov v večini primerov lahko spadala na področje uporabe uredbe *de minimis*¹¹³.
178. Sodna praksa Sodišča Evropske unije potrjuje, da lahko prednost, zagotovljena končnim uporabnikom, kot so posamezni potrošniki, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti, še vedno pomeni prednost, zagotovljeno drugim podjetjem, in lahko torej pomeni državno pomoč v skladu s členom 107(1) Pogodbe¹¹⁴.
179. Kuponi lahko torej pomenijo pomoč podjetjem v sektorju elektronskih komunikacij, ki bodo lahko izboljšala ali povečala svojo ponudbo storitev prek obstoječih širokopasovnih omrežij in tako okrepila svoj položaj na trgu v škodo drugih podjetij v sektorju širokopasovnih storitev. V zvezi s temi podjetji se izvaja nadzor državne pomoči, če prednost, ki jim je dodeljena, preseže ravni *de minimis*.
180. Ukrepov v obliki kuponov ni mogoče sprejeti na območjih, kjer ni omrežja, ki zagotavlja upravičene storitve.

¹¹³ Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L 352, 24.12.2013, str. 1).

¹¹⁴ Sodba Sodišča z dne 4. marca 2009, Italija/Komisija, T-424/05, EU:C:2009:49, točka 108; sodba Sodišča z dne 28. julija 2011, Mediaset/Komisija, C-403/10 P, EU:C:2011:533, točka 81.

6.1 Socialni kuponi

181. Cilj socialnih kuponov je podpreti določene posamezne potrošnike, da se naročijo na širokopasovne storitve ali da te storitve ohranijo. Lahko se štejejo za združljive z notranjim trgom na podlagi člena 107(2), točka (a), Pogodbe kot „pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov“.
182. Da bi bili socialni kuponi združljivi v skladu s členom 107(2), točka (a), Pogodbe, morajo biti rezervirani za določene kategorije posameznih potrošnikov, katerih finančne okoliščine utemeljujejo odobritev pomoči iz socialnih razlogov (npr. družine z nižjimi dohodki, študenti, dijaki)¹¹⁵. V ta namen morajo države članice na podlagi objektivnih meril opredeliti kategorije potrošnikov, v katere bodo usmerjene sheme socialnih kuponov¹¹⁶.
183. Upravičeni stroški so lahko mesečna naročnina, standardni¹¹⁷ stroški vzpostavitve in terminalska oprema, ki jo potrošnik potrebuje za dostop do širokopasovnih storitev. Upravičeni so lahko tudi stroški hišne napeljave in omejene postavitve na zasebnem zemljišču potrošnikov ali na javnem zemljišču v neposredni bližini zasebnega zemljišča potrošnikov, če so nujni in prispevajo k zagotavljanju storitve.
184. Socialni kuponi se lahko uporabijo za naročnino na nove širokopasovne storitve ali za ohranitev obstoječih naročin (v nadaljnjem besedilu: upravičene storitve).
185. Zahteva, da je treba preprečiti vsakršno diskriminacijo na podlagi porekla izdelkov (glej odstavek 181), je izpolnjena z upoštevanjem načela tehnološke nevtralnosti. Potrošniki morajo imeti možnost, da socialne kupone uporabijo za naročnino na upravičene širokopasovne storitve pri katerem koli ponudniku, ki jih lahko zagotovi, ne glede na tehnologijo, ki se uporablja za zagotavljanje storitve. Sheme socialnih kuponov morajo zagotoviti enako obravnavanje vseh možnih ponudnikov storitev, potrošnikom pa morajo zagotoviti največjo možno izbiro ponudnikov. Država članica mora v ta namen vzpostaviti spletni register vseh upravičenih ponudnikov storitev ali uporabiti drugo enakovredno metodo za zagotovitev odprtosti, preglednosti in nediskriminatornosti državnega posredovanja. Potrošniki morajo imeti možnost dostopa do takšnih informacij o vseh podjetjih, ki lahko zagotovijo upravičene storitve. Vsem podjetjem, ki lahko na podlagi objektivnih in preglednih meril (npr. zmožnost izpolnjevanja minimalnih zahtev za zagotavljanje upravičenih širokopasovnih storitev) zagotovijo takšne storitve, je treba omogočiti, da se na zahtevo vpišejo v spletni register ali na katero koli drugo mesto, ki ga izbere država članica. Register (ali drugo izbrano mesto) lahko vključuje tudi dodatne informacije za pomoč potrošnikom, na primer vrsto storitev, ki jih zagotavljajo različna podjetja.

¹¹⁵ Glej odločbi Komisije: C(2020) 8441 final z dne 4. decembra 2020 o državni pomoči SA.57357 (2020/N) – Grčija – Shema kuponov za širokopasovno povezavo za študente (UL C 41, 5.2.2021, str. 4); C(2020) 5269 final z dne 4. avgusta 2020 o državni pomoči SA.57495 (2020/N) – Italija – Kuponi za širokopasovno povezavo za nekatere kategorije družin (UL C 326, 2.10.2020, str. 9).

¹¹⁶ Z nacionalnimi pravili se lahko določijo različni načini izvajanja. Sheme socialnih kuponov lahko na primer predvidevajo načrtovana plačila neposredno potrošnikom ali neposredno ponudniku storitev, ki ga izberejo potrošniki.

¹¹⁷ Standardni stroški so stroški, ki veljajo za vse potrošnike, ne glede na njihov specifični položaj.

186. Države članice morajo izvesti javno posvetovanje o glavnih značilnostih sheme. Javno posvetovanje mora trajati vsaj trideset dni.
187. Države članice lahko sprejmejo dodatne zaščitne ukrepe, da se potrošnikom, ponudnikom storitev ali drugim vključenim upravičencem prepreči morebitna zloraba socialnih kuponov. V določenih okoliščinah, ko je na primer subvencionirana le naročnina na nove upravičene storitve, bi dodatni zaščitni ukrepi lahko bili potrebni za zagotovitev, da se socialni kuponi ne bodo uporabili za naročnino na širokopasovne storitve, če je drug član istega gospodinjstva že naročen na upravičeno storitev.
188. Poleg tega morajo države članice izpolnjevati zahteve iz oddelka 7 glede preglednosti, poročanja in spremljanja.

6.2 Kuponi za povezljivost

189. Kuponi za povezljivost so lahko namenjeni širšim kategorijam končnih uporabnikov (npr. kuponi za povezljivost za potrošnike ali nekatera podjetja, kot so mala in srednja podjetja), da bi se spodbudila uporaba širokopasovnih storitev, ki prispevajo k razvoju gospodarske dejavnosti. Taki ukrepi se lahko razglasijo za združljive z notranjim trgom na podlagi člena 107(3), točka (c), Pogodbe.
190. Komisija bo take ukrepe štela za združljive, če prispevajo k razvoju gospodarske dejavnosti (prvi pogoj), ne da bi neupravičeno vplivali na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi (drugi pogoj).

6.2.1 Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti

191. Komisija meni, da lahko sheme kuponov za povezljivost, ki učinkovito prispevajo k uporabi nekaterih širokopasovnih storitev, s povečanjem povezljivosti in dostopa do širokopasovnih storitev spodbudijo razvoj številnih gospodarskih dejavnosti v primeru nedelovanja trga v smislu uporabe zadevnih storitev¹¹⁸.
192. Države članice morajo dokazati spodbujevalni učinek shem kuponov za povezljivost.
193. Kuponi za povezljivost bi morali kriti le do 50 % upravičenih stroškov¹¹⁹. Upravičeni stroški so lahko mesečna naročnina, standardni stroški vzpostavitve in terminalska oprema, ki jo končni uporabniki potrebujejo za dostop do širokopasovnih storitev. Upravičeni so lahko tudi stroški hišne napeljave in omejene postavitve na zasebnem zemljišču končnih uporabnikov ali na javnem zemljišču v neposredni bližini zasebnega zemljišča končnih uporabnikov, če so nujni in prispevajo k zagotavljanju storitve.

6.2.2 Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno vplivati na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi

194. Državna pomoč bi morala biti usmerjena v primere, v katerih lahko pomoč zagotovi znatno izboljšavo, ki je trg sam ne more doseči, tj. kadar je pomoč nujna za odpravo

¹¹⁸ V skladu z nacionalnimi pravili so lahko določeni različni načini izvajanja. Shema kuponov za povezljivost lahko na primer predvideva plačila neposredno končnim uporabnikom ali neposredno ponudniku storitev, ki ga izberejo končni uporabniki.

¹¹⁹ Glej C(2021) 9549 final z dne 15. decembra 2021 o državni pomoči SA.57496 (2021/N) – Italija – Kuponi za širokopasovno povezavo za MSP (UL C 33, 21.1.2022, str. 1).

nedelovanja trga v smislu uporabe zadevnih širokopasovnih storitev. Če na primer sheme kuponov za povezljivost niso usmerjene v zadovoljitev potreb končnih uporabnikov v zvezi z uporabo (npr. če se kuponi zlorabijo za podporo postavitvi, namesto da bi se z njimi spodbujalo povpraševanje) ali ne upoštevajo načela tehnološke nevtralnosti, takšne sheme ne bi bile primeren instrument politike. V takih primerih bi pomoč v obliki kuponov neupravičeno vplivala na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi, zato ni verjetno, da se bo razglasila za združljivo z notranjim trgom.

195. Kuponi za povezljivost se ne smejo uporabiti za ohranitev obstoječih storitev. Uporabijo se lahko za naročanje na novo storitev ali za nadgradnjo obstoječe naročnine. Kadar se lahko kuponi za povezljivost uporabijo za nadgradnjo obstoječe naročnine, morajo države članice dokazati, da shema kuponov ne izkrivlja neupravičeno konkurence na maloprodajni in veleprodajni ravni, na primer da ne bo ustvarila nesorazmernih nepričakovanih dobičkov za nekatere operaterje, hkrati pa neupravičeno škodila drugim.
196. Kuponi za povezljivost morajo biti tehnološko nevtralni. Končni uporabniki morajo imeti možnost, da kupone za povezljivost uporabijo za naročnino na upravičene širokopasovne storitve pri katerem koli ponudniku, ki jih lahko zagotovi, ne glede na tehnologijo, ki se uporablja za zagotavljanje storitve. Sheme kuponov za povezljivost morajo zagotoviti enako obravnavanje vseh možnih ponudnikov storitev, končnim uporabnikom pa zagotoviti največjo možno izbiro ponudnikov. Država članica mora v ta namen vzpostaviti spletni register vseh upravičenih ponudnikov storitev ali uporabiti drugo enakovredno metodo za zagotovitev odprtosti, preglednosti in nediskriminatornosti državnega posredovanja. Končni uporabniki morajo imeti možnost dostopa do takih informacij o vseh podjetjih, ki lahko zagotovijo upravičene storitve. Vsem podjetjem, ki lahko na podlagi objektivnih in preglednih meril (npr. zmožnost izpolnjevanja minimalnih zahtev za zagotavljanje upravičenih širokopasovnih storitev) zagotovijo takšne storitve, je treba omogočiti, da se na zahtevo vpišejo v spletni register ali na katero koli drugo mesto, ki ga izbere država članica. Register (ali drugo izbrano mesto) lahko vključuje tudi dodatne informacije za pomoč končnim uporabnikom, na primer vrsto storitev, ki jih zagotavljajo različna podjetja.
197. Da bi se čim bolj zmanjšalo izkrivljanje trga, morajo države članice izvesti oceno trga, da bi opredelile upravičene ponudnike na območju in zbrale informacije za izračun njihovega tržnega deleža. Pri oceni trga je treba ugotoviti, ali bi lahko shema kuponov za povezljivost nekaterim ponudnikom zagotovila nesorazmerno prednost v škodo drugih ponudnikov in tako morda okrepila prevladujoč položaj na (lokalnem) trgu. Pri oceni trga je treba tudi opredeliti dejansko potrebo po izvedbi sheme kuponov za povezljivost, tako da se razmere na območju posredovanja primerjajo z razmerami na drugih območjih države članice ali Unije. Da bi se ocenila shema kuponov in sprejela odločitev v zvezi z njo, se lahko tudi proučijo trendi uporabe med končnimi uporabniki.
198. Države članice morajo izvesti javno posvetovanje o glavnih značilnostih sheme. Javno posvetovanje mora trajati vsaj trideset dni.
199. Da bi bil upravičen do pomoči, mora ponudnik širokopasovnih storitev, ki je vertikalno integriran in ima maloprodajni tržni delež nad 25 %, na ustreznem trgu

veleprodajnega dostopa ponuditi veleprodajne dostopovne izdelke, na podlagi katerih bo lahko vsak prosilec za dostop zagotavljal upravičene storitve pod jasnimi, preglednimi in nediskriminatornimi pogoji. Cena veleprodajnega dostopa mora biti določena v skladu z načeli iz oddelka 5.2.4.4.4.

200. Da bi se omejili negativni učinki na konkurenco, shema kuponov za povezljivost načeloma ne sme trajati več kot tri leta¹²⁰. Kuponi za posamezne končne uporabnike ne smejo biti veljavni več kot dve leti.
201. Poleg tega morajo države članice izpolnjevati zahteve iz oddelka 7 glede preglednosti, poročanja in spremljanja.

7. PREGLEDNOST, POROČANJE, SPREMLJANJE

7.1 Preglednost

202. Države članice morajo na spletišču Komisije za preglednost dodeljevanja pomoči¹²¹ ali na celovitem spletišču o državni pomoči na nacionalni ali regionalni ravni objaviti:
 - (a) celotno besedilo sklepa o odobritvi sheme pomoči ali individualne pomoči in njegovih izvedbenih določb ali povezavo nanj;
 - (b) informacije o vsaki dodeljeni individualni pomoči, ki presega 100 000 EUR, v skladu s Prilogo II.
203. Informacije iz odstavka 202(b), morajo biti objavljene v šestih mesecih od datuma dodelitve pomoči ali v primeru pomoči v obliki davčnih ugodnosti v enem letu od roka za oddajo davčne napovedi¹²².
204. Države članice morajo svoja celovita spletišča o državni pomoči iz odstavka 202 urediti tako, da omogočajo preprost dostop do informacij. Za nezakonito pomoč, ki je pozneje razglašena za združljivo, morajo države članice informacije objaviti v šestih mesecih od datuma sklepa Komisije, s katerim je bila pomoč razglašena za združljivo.
205. Da se omogoči izvrševanje pravil o državni pomoči v skladu s Pogodbo, morajo biti informacije na voljo najmanj 10 let od datuma dodelitve pomoči. Informacije morajo biti objavljene v obliki nelastniških preglednic, ki omogočajo učinkovito iskanje, izpis in prenos ter enostavno objavo na spletu, na primer v formatu CSV ali XML. Splošna javnost mora imeti dostop do spletišča brez kakršnih koli omejitev, tudi brez predhodne registracije uporabnika.
206. Komisija bo na svojem spletišču objavila povezavo do nacionalnega ali regionalnega spletišča o državni pomoči iz odstavka 202.

¹²⁰ V izjemnih okoliščinah in na podlagi ocene Komisije se lahko ukrep kuponov za povezljivost podaljša, če je to ustrezno utemeljeno in ne vpliva neupravičeno na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi.

¹²¹ Javni iskalnik po podatkovni zbirki državne pomoči, na voljo na spletnem naslovu: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=sl>

¹²² Če ni uradne zahteve za letno napoved, se za namene vnosa kot datum, na katerega je bila dodeljena pomoč, šteje 31. december leta, za katero je bila pomoč dodeljena.

7.2 Poročanje

207. V skladu z Uredbo Sveta (EU) 2015/1589¹²³ in Uredbo Komisije (ES) št. 794/2004¹²⁴ morajo države članice Komisiji predložiti letna poročila o vsakem ukrepu pomoči, odobrenem na podlagi teh smernic.
208. Poleg letnih poročil iz odstavka 207 morajo države članice Komisiji vsaki dve leti predložiti poročilo s ključnimi informacijami o ukrepih pomoči, odobrenih na podlagi teh smernic, v skladu s Prilogo III.

7.3 Spremljanje

209. Države članice morajo voditi podrobne evidence v zvezi z vsemi ukrepi pomoči. Te evidence morajo vključevati vse informacije, potrebne za določitev, da so izpolnjeni vsi pogoji glede združljivosti iz teh smernic. Države članice morajo te evidence hraniti 10 let od datuma dodelitve pomoči in jih na zahtevo predložiti Komisiji.

8. NAČRT NAKNADNEGA OCENJEVANJA

210. Komisija lahko kot dodatno varovalo pri omejevanju izkrivljanja konkurence in trgovine zahteva, da se sheme naknadno ocenijo, da se preveri, (a) ali so bile uresničene predpostavke in izpolnjeni pogoji, na podlagi katerih je bil sprejet sklep glede njihove združljivosti; (b) učinkovitost ukrepa pomoči glede na predhodno opredeljene cilje; (c) učinek ukrepa pomoči na trge in konkurenco ter da ni bilo nobenih izkrivljajočih učinkov med trajanjem sheme pomoči, ki bi bili v nasprotju z interesi Unije¹²⁵.
211. Naknadno ocenjevanje se bo zahtevalo za sheme, ki imajo velik proračun pomoči ali vsebujejo nove značilnosti, ali če so predvidene pomembne tržne, tehnološke ali regulativne spremembe. V vsakem primeru se bo naknadno ocenjevanje zahtevalo za sheme, pri katerih proračun državne pomoči ali obračunani odhodki presegajo 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu oziroma 750 milijonov EUR v njihovem celotnem obdobju trajanja. Celotno obdobje trajanja sheme zajema skupno obdobje trajanja sheme in vseh njenih predhodnic, ki vključujejo podoben cilj in geografsko območje, in sicer od objave teh smernic. Glede na cilje ocenjevanja in da se državam članicam in manjšim projektom pomoči ne naloži nesorazmerno veliko breme, se naknadno ocenjevanje zahteva le za sheme pomoči, katerih skupno trajanje presega tri leta, in sicer od objave teh smernic.
212. Zahteva po naknadnem ocenjevanju se lahko opusti v zvezi s shemami pomoči, ki so neposredne naslednice sheme, ki pokriva podoben cilj in geografsko območje, za katero je bilo opravljeno ocenjevanje ter je bilo v skladu z načrtom ocenjevanja, ki ga je odobrila Komisija, pripravljeno končno ocenjevalno poročilo, ki ni vsebovalo

¹²³ Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L 248, 24.9.2015, str. 9).

¹²⁴ Uredba Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 140, 30.4.2004, str. 1).

¹²⁵ Glej na primer Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012, zadeva SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2).

negativnih ugotovitev. Vse sheme, pri katerih končno ocenjevalno poročilo ni v skladu z odobrenim načrtom ocenjevanja, je treba začasno prekiniti s takojšnjim učinkom.

213. Cilj ocenjevanja je, da se preveri, ali so bili izpolnjeni predpostavke in pogoji za združljivost sheme, zlasti nujnost in učinkovitost ukrepa pomoči glede na njegove splošne in specifične cilje. Oceniti bi se moral tudi vpliv sheme na konkurenco in trgovino.
214. Za sheme pomoči, za katere se zahteva ocenjevanje v skladu z odstavkom 211, morajo države članice priglasiti osnutek načrta ocenjevanja, ki bo sestavni del ocene sheme s strani Komisije. Načrt je treba priglasiti:
- (a) skupaj s shemo pomoči, če njen proračun državne pomoči presega 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu ali 750 milijonov EUR v celotnem obdobju trajanja sheme pomoči;
 - (b) v 30 delovnih dneh po morebitni pomembni spremembi, s katero se je proračun sheme povečal na več kot 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu ali 750 milijonov EUR v celotnem obdobju trajanja sheme;
 - (c) za sheme, ki ne spadajo pod točki (a) in (b), v 30 delovnih dneh po tem, ko so bili na uradnih računih evidentirani odhodki v okviru sheme, ki presegajo 150 milijonov EUR v katerem koli letu.
215. Osnutek načrta ocenjevanja mora biti v skladu s skupnimi metodološkimi načeli, ki jih je določila Komisija¹²⁶. Države članice morajo objaviti načrt ocenjevanja, ki ga je odobrila Komisija.
216. Naknadno ocenjevanje mora na podlagi načrta ocenjevanja opraviti strokovnjak, neodvisen od organa, ki dodeljuje pomoč. Vsaka ocena mora vključevati vsaj eno vmesno poročilo in eno končno ocenjevalno poročilo. Države članice morajo objaviti obe poročili.
217. Končno ocenjevalno poročilo je treba Komisiji predložiti pravočasno, da lahko oceni morebitno podaljšanje sheme pomoči, in najpozneje devet mesecev pred njenim iztekom. To obdobje se lahko skrajša za sheme, ki sprožijo zahtevo za ocenjevanje v zadnjih dveh letih izvajanja. Natančen obseg in načini posameznega ocenjevanja bodo določeni v sklepu za odobritev sheme pomoči. Priglasitev vsakega naslednjega ukrepa pomoči s podobnim ciljem mora vsebovati opis, kako so bili upoštevani rezultati ocene.

9. KONČNE DOLOČBE

218. Komisija bo načela iz teh smernic začela uporabljati od prvega dne po njihovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
219. Komisija bo načela iz teh smernic uporabila za priglašeno pomoč, v zvezi s katero je pozvana, naj sprejme odločitev po datumu objave teh smernic v *Uradnem listu Evropske unije*, tudi če je bila pomoč priglašena pred tem datumom.

¹²⁶ Delovni dokument služb Komisije, Skupna metodologija za ocenjevanje državne pomoči, 28. 5. 2014, SWD(2014) 179 final, ali kateri koli dokument, ki ga nasledi.

220. Na podlagi obvestila Komisije o določitvi pravil, ki se uporabljajo pri ocenjevanju nezakonitih državnih pomoči¹²⁷, bo Komisija za nezakonito pomoč uporabila pravila, ki so veljala v času odobritve pomoči. Komisija bo načela iz teh smernic ustrezno uporabila, kadar je nezakonita pomoč dodeljena po datumu njihove objave.
221. Na podlagi člena 108(1) Pogodbe Komisija državam članicam predlaga naslednja ustrezna ukrepa:
- (a) države članice morajo v 12 mesecih od objave teh smernic v *Uradnem listu Evropske unije* po potrebi spremeniti svoje obstoječe sheme pomoči, da bi jih uskladile z oddelkom 7.1 teh smernic;
 - (b) države članice bi morale dati izrecno brezpogojno soglasje k predlaganim ustreznim ukrepom (vključno s spremembami) iz točke (a) v dveh mesecih od datuma objave teh smernic v *Uradnem listu Evropske unije*. Če Komisija v dveh mesecih ne bo prejela nobenega odgovora, bo domnevala, da se zadevna država članica ne strinja s predlaganima ukrepoma.

¹²⁷

UL C 119, 22.5.2002, str. 22.